

Valvontalautakunta

VALVOO ASIANAJAJIA, JULKISIA OIKEUSAVUSTAJIA
JA LUVAN SAANEITA OIKEUDENKÄYNTIÄVUSTAJIA

Valvontakertomus 2019

Suomen Asianajajaliiton julkaisu 1/2020

ISBN 978-952-5552-35-5 (nid.)

ISBN 978-952-5552-36-2 (pdf)

ISSN 0781-5840

Kuvat: Mikko Kauppinen

Tekstit: Minna Melender ja Jonni Veikkonen

Graafinen suunnittelu: Neodesign

Tilastograafit: Anna-Kaisa Jormanainen

Taitto: PPD Studio

Paino: Painotalo Plus Digital Oy

Valvontakertomus 2019

Sisällys

Asiantuntijakirjoituksia	6
Harri Tuure: Koronakriisi tulee muuttamaan työtapoja	6
Ilkka Salonen: Enemmän ja monimutkaisempia kanteluita	8
Markku Fredman: Lisää julkisuutta valvontaan	10
1 VALVONTALAUTAKUNTA	12
1.1 Valvontalautakunta ja sen tehtävät	12
1.2 Valvonnan laajuus	13
1.2.1 Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat	13
1.2.2 Palkkioriiita-asiat	13
1.3 Valvontalautakunnan jäsenet	14
1.4 Kaavio valvontaprosessista	16
1.5 Valvottavien lukumäärät	17
2 TAPAUSSELOSTUKSET	18
2.1 Hyvän asianajattavan velvoittavuus ja lähteet (TO 1. luku)	18
2.2 Perusarvot (TO 3. luku)	19
2.2.1 Lojaalisuus (TO 3.1)	20
2.2.2 Esteettömyys (TO 3.3)	20
2.2.3 Luottamuksellisuus (TO 3.4)	22
2.2.4 Kunniallisuus (TO 3.5)	23
2.3 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)	28
2.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)	28
2.3.2 Vastaamisvelvollisuus (TO 4.5)	32
2.4 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)	32
2.4.1 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9)	33
2.4.2 Menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10)	33
2.4.3 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje)	34
2.4.4 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13)	35
2.5 Esteellisyys (TO 6. luku)	36
3.5.1 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1)	37
3.5.2 Esteellisyys asianajotoimistossa ja toimistoyhteisössä (TO 6.5)	38
2.6 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)	39
2.6.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)	39
2.6.2 Painostuskielto (TO 7.3)	41

2.7 Arvonannon osoittaminen	
(TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta)	42
2.8 Asianajaja ja muut ammattikunnan edustajat (TO 9. luku)	43
2.8.1 Yhteydenpito vastapuoleen (TO 9.2).....	44
2.9 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)	44
2.9.1 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5).....	45
2.10 Asianajopalkkio ja laskutus	45
2.10.1 Palkkio-ohje 2: Laskutusperusteet ja hinta-arvio	46
2.10.2 Palkkio-ohje 4: Palkkioennakko.....	46
4 TILASTOTIETOJA VALVONNASTA	48
4.1 Vireille tulleet asiat	48
4.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriita-asiat	48
4.2.1 Valvonta-asiat	48
4.2.2 Palkkioriita-asiat.....	48
4.2.3 Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika	49
4.3. Muutoksenhaku valvonta-asioissa	49
4.3.1 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset.....	49
4.3.2 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen.....	49
4.4 Valvonnan tilastot graafeina	50
5 SAMMANFATTNING	52
6 YHTEYSTIEDOT	55

Koronakriisi tulee muuttamaan työtapoja

Valvontaan tulleiden kanteluiden määrä laski 2019. Koska valvonta on jälkikäteistä, vasta kuluvan vuoden lopussa nähdään, aiheuttiko koronapandemia jotain tilastollisesti havaittavaa valvonnassa, valvontalautakunnan puheenjohtaja, asianajaja Harri Tuure kirjoittaa. Joka tapauksessa hän uskoo, että kriisi tulee pysyvästi muuttamaan kaikkien lainkäyttöelinten työtapoja, myös valvontalautakunnan.

TEKSTI: HARRI TUURE

Elämme tällä hetkellä aivan poikkeuksellisia aikoja. Koko maailma on koronaviruspandemian kourissa, eikä Suomi ole tässä suhteessa jäänyt millään tavalla poikkeukseksi. Pandemia runnoo nyt koko teholtaan tasapuolisesti kaikkia. Vasta jälkikäteen voimme nähdä, missä vaiheessa kriisiä olimme juuri tällä hetkellä. *Winston Churchillin* viime sotien aikana esittämä tilannekuva sopii hyvin myös tähän hetkeen: ”Now this is not the end. It is not even the beginning of the end. But it is, perhaps, the end of the beginning.”

Oikeudenhoito ei ole mikään muusta yhteiskunnasta erillinen saareke. Poikkeusoloissakin yhteiskunnan tärkeimmät tehtävät on kyettävä hoitamaan. On selvää, että terveydenhuolto on varmasti ensisijaisen paikkansa ansainnut, mutta myös oikeudenhoidon on suoritettava ainakin kiireellisimmät tehtävänsä. Juristikunta on viime kuukausina voinut havaita, että näin tapahtuukin – tosin vähän säästöliekillä ja hieman eri tavoin eri puolilla maata. Tilanne on haastava, mutta on muistettava, että valmiuslain – jota

en kyllä koskaan uskonut elinaikanani sovelletavan – mukaan poikkeusoloissakin on ylläpidettävä oikeusjärjestystä sekä vaalittava perus- ja ihmisoikeuksia.

Olen varma, että tämä kriisi tulee pysyvästi muuttamaan kaikkien lainkäyttöelinten työtapoja. Juristien ammatillinen valvonta ei ole tässä suhteessa mikään poikkeus muusta oikeudenhoidosta. Pidän selvänä, että jatkossa esimerkiksi etäyhteyksiä sovelletaan aikaisempaa merkittävästi laajemmin valvontalautakunnan asioiden valmistelussa ja kokouksissa – täysistunnoissa ehkä rajoitetummin.

Juristien valvonta on luonteensa mukaisesti jälkikäteistä ja vasta ensi vuonna voimme nähdä, aiheuttiko pandemia valvonnassa jotain tilastollisesti havaittavaa vai ei.

Vireille tulleiden ja ratkaistujen asioiden määrä väheni

Vaikka joudumme tällä hetkellä keskittämään melkein koko tarmomme lähinnä tulipalojen

Jatkossa etäyhteyksiä sovelletaan aikaisempaa laajemmin valvontalautakunnan toiminnassa.

sammuttamiseen, voidaan kuluneesta vuodesta todeta, että se on ollut melkeinpä kaikissa suhteissa hyvin tavanomainen.

Valvontalautakunnan juttumäärät osoittivat pientä laskua. Vuonna 2019 vireille tuli uusia asioita satakunta edellisvuotta vähemmän, mutta valitettavasti myös ratkaistujen asioiden määrä väheni käytännössä samassa suhteessa. Juttujen keskimääräinen käsittelyaika piteni jonkin verran. En voi pitää viime vuoden tilannetta täysin tyydyttävänä.

Valvonta- ja palkkioriiita-asioita olisi pitänyt pystyä ratkaisemaan edellisvuoden määrät ja samanlaisessa aikataulussa. Syynä tälle valitettavalle tilanteelle lienee se, että viime vuonna tapahtui useita henkilövaihdoksia sekä valvontalautakunnassa että valvontayksikössä, mikä taas aiheutti useampien kokousten peruuttamisia, mikä sitten lopulta heijastui käsittelyjen

asioiden määriin ja käsittelyaikoihin.

Entä valvonnan sisältö viime vuonna? Nihil sub sole novum. Suuressa kuvassa valvontalautakunnan syyksi lukevien ratkaisujen osuus kaikista valvonta-asioista, eri kurinpidollisten seuraamusten keskinäinen suhde ja alennus-suositusten osuus kaikista palkkioriiita-asioista näyttävät hyvin vakiintuneilta melkeinpä vuodesta toiseen.

Haluan kuitenkin muistuttaa, että juristien valvonnassa ovat edelleen suuret linjat varmasti kunnossa. Parantamisen varaa toki aina on yksityiskohdissa, esimerkiksi tiedottamisessa ja valvontalautakunnan ratkaisujen saattamisessa niistä kiinnostuneiden tietoon.

Sortokaudella synkkien pilvien uhatessa saatettiin viitata *J. L. Runebergiin*: ”Än kommer dag, än är ej allt förbi – viel’ uusi päivä kaikki muuttaa voi!” Me voimme tehdä nyt samoin.

Enemmän ja monimutkaisempia kanteluita

Asianajaja Ilkka Salonen on toiminut valvonnassa 20 vuoden ajan. Kirjoituksessaan hän käy läpi, mikä on muuttunut näinä vuosina. Kanteluasioiden määrä on vuosien saatossa lisääntynyt ja kanteluiden laatu on muuttunut monimutkaisemmaksi.

TEKSTI: ILKKA SALONEN

Vuonna 1874 Oulussa perustettiin asianajamis-konttori, jonka avaamista koskeva mainos (kuulutus) luettiin Siikajoen kirkossa kahtena sunnuntaina. Kuulutuksessa todettiin, että ”Ja on konttorimme ahkerointina aina oleva, kokea wilkkaalla asiain suorituksella, tarkkuudella ja kohtuullisilla palkkioilla saavuttaa yleisön suosiota.”

Edellä lainatusta tekstistä ilmenee periaate, joka ei ole juurikaan muuttunut lähes 150 vuoden aikana. Sen sijaan lähes kaikki muu on muuttunut.

Olen aloittanut kurinpitolautakunnan (1.11.2004 alkaen valvontalautakunta) varajäsenenä kesällä 2002 ja pääsin osallistumaan kokoukseen yhden kerran. Varsinaisilla jäsenillä oli silloin pyrkimys osallistua mahdollisuuksien mukaan kaikkiin kokouksiin. Mielestäni kyseisen kokouksen tärkein päätös oli se, että jatkossa varsinaiset ja varajäsenet vuorottelevat siten, että myös varajäsen pääsee paremmin perehtymään lautakunnan työskentelyyn. Kesästä 2005 olen varsinaisena jäsenenä.

Uudelleen valvontalautakunnan varajäseneksi tulin kesällä 2011 ja kun viimeinenkin toimikauteni kesällä 2020 päättyi, olen ollut mukana toiminnassa yhteensä 15 vuotta. Jos mukaan lasketaan vielä nekin vuodet, jolloin olen ollut liiton määräämänä palkkioriiita-asioiden välimiehenä, päästään toki yli 20 vuoteen.

Mikä sitten on muuttunut näiden vuosien aikana?

Muutoksia työnjakoon

Jaoston sihteerin ja esittelevän jäsenen työnjako on muuttunut oleellisesti. Ensimmäisen jakson aikana sihteeri kirjoitti kantelijan/hakijan vaatimukset ja niihin annetut vastaukset. Esittelevä jäsen kirjoitti päätösehdotuksen ja laati julkisen ratkaisuselostuksen. Toisella jaksolla tilanne oli muuttunut ja sihteeri kirjoitti myös ratkaisuehdotuksen ja ratkaisuselostuksen. Sihteeri huolehti tavallaan ratkaisukäytännön yhtenäisyydestä, joskin esittelevä jäsen tietenkin vastasi siitä, että jaoston käsittelyyn menevä päätösehdotus vastasi nimenomaan jäsenen käsitystä siitä, miten asia tuli ratkaista.

Kanteluasioiden määrä on vuosien saatossa lisääntynyt ja kanteluiden laatu on muuttunut monimutkaisemmaksi. Vuonna 2004 tuli vireille valvonta- ja palkkioriiita-asioita yhteensä 372 ja vuonna 2018 vastaava luku oli 615. Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista ja samalla lautakunnan jaostojen määrä kasvoi kolmesta neljään.

Ainoastaan pesänselvitykseen, perinnönjakoon ja ositukseen liittyvät kantelut ovat luonteeltaan sellaisia, että niissä ei ole juurikaan tapahtunut muutoksia näiden vuosien aikana.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan osalta rajanvetoa ovat suorittaneet valvontalautakunnan lisäksi oikeuskansleri ja Helsingin hovioikeus. Ongelmia ovat aiheuttaneet niin oikeudenkäyntiä edeltävät toimen-

piteet kuin myös toiminta – tai pikemminkin toimimattomuus – toimeksiannon päättymisen jälkeen. Milloin valvonnan alaisena toimiminen alkaa ja milloin se päättyy.

Erityistä tarkkuutta ovat edellyttäneet sellaisia luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat kantelut, jotka liittyvät ko. henkilön muuhun kuin laissa tarkoitettuun toimintaan. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia toimii tavanomaisten alojen lisäksi myös muilla aloilla ja muissa tehtävissä. Esimerkkinä voidaan mainita vaikkapa henkilö, joka valmisteleo esittelijänä asiaa kunnallisen lautakunnan päätöksentekoa varten ja edustaa kuntaa samaan asiaan liittyvässä oikeusriidassa.

Konkurssiasiat lähellä sydäntä

Konkurssiasiat ja pesähoitajan esteellisyteen liittyvät kysymykset ovat aina olleet lähellä sydäntäni. Tämä johtunee siitä, että olen syksystä

1981 ollut tekemisissä konkurssiasioiden kanssa: asianvalvojana ja toimistopäällikkönä verohallinnon perintätoimistossa ja sen jälkeen asianajotoimistossa, jossa on hoidettu paljon konkurssiasioita sekä viimeiset 20 vuotta omassa toimistossa niin ikään konkurssiasioiden parissa.

Konkurssiasioissa oman lukunsa muodostavat konkurssiasian neuvottelukunnan suositukset ja niiden noudattamisen valvonta. Suositusten noudattamisen valvonta kuuluu konkurssiasiamiehen tehtäviin. Omat päätökset tehtyään konkurssiasiamies laittaa usein myös valvontalautakunnassa vireille kantelun pesähoitajana toiminutta asianajajaa vastaan. Valvontalautakunnan näkökulmasta on ongelmallista, että konkurssiasiamies on tässä vaiheessa jo omassa ratkaisussaan katsonut pesähoitajan menetelleen hyvän pesähoitotavan vastaisesti. Hyvä pesähoitotapa on usein määritelty konkurssilakia tiukemmaksi. Itse olen katsonut, että valvontalautakunta ei sellaisenaan valvo hyvän pesähoitotavan noudattamista, vaan hyvää asianajajatapaa ja konkurssilain pesähoitajalle asettamien vaatimusten noudattamista. Tältä osin lautakunnan ratkaisukäytäntö vaihtelee.

Palkkioriita-asioissa ongelmallisia ovat ne suositushakemukset, joita ei ole yksilöity riittävästi. Jos joko laskutettuja toimenpiteitä ei ole millään tavalla erikseen kiistetty tai toimenpiteistä laskutettua määrää ei ole riitautettu, laskuun on vaikea puuttua. Toisaalta on myös laskuja, jotka ovat suhteettoman suuria asian laatuun ja päämiehen intressiin nähden, jolloin laskua on helppo suositella alennettavaksi, joskus reippaastikin.

Lopuksi en malta olla kiinnittämättä huomiota kanteluihin annettaviin vastauksiin ja niiden asiallisuuteen. Vastaus, jonka antamisessa on nähty vaivaa ja jossa annetaan riittävä kuvaus suoritetuista toimenpiteistä ja niiden perusteista, johtaa varmemmin oikeaan lopputulokseen, eikä asia vaadi hovioikeuskäsittelyä. Toisaalta vastauksessa pitäisi pysyä sillä tavalla asiallisena, ettei kantelija tarpeettomasti jatkaisi kirjeenvaihtoa pelkästään vastauksen herättämän närkästyksen vuoksi.

Lisää julkisuutta valvontaan

Asianajaja, prosessioikeuden dosentti Markku Fredman ruotii kirjoituksessaan valvontamenettelyjen julkisuutta. Esimerkiksi kaikkien valvonta-asiakirjojen rutiiniluonteiselle salaiseksi leimaamiselle ei ole hänen arvionsa mukaan perustetta. Merkittävistä valvontalautakunnan ratkaisuista olisi myös annettava tiedote heti tuoreeltaan.

TEKSTI JA KUVA: MARKKU FREDMAN

Valvontalautakunnan toimintaan sovelletaan julkisuuslakia. Suhtautuminen julkisuuteen on perinteisesti ollut rajoittavaa. Tämä johtunee siitä, että vuoteen 2004 asti asianajajalaissa kiellettiin ilmaisemasta, mitä valvontaa suorittaessa on saatu tietää asianajajasta ja hänen toiminnastaan. Nykyisin vain ne tiedot, jotka *lain* mukaan ovat salaisia, ovat sitä myös valvontamenettelyssä.

Salassa pidettävät tiedot valvontamenettelyssä

Julkisuuslain 24 § sisältää luettelon tiedoista, jotka ovat salaisia viranomaisen asiakirjoissa. Valvontamenettelyssä tuon pykälän tarkoittamia tietoja ovat muun muassa liikesalaisuudet, tiedot terveydentilasta ja sosiaalihuollon asiakkuudesta sekä tiedot henkilökohtaisista oloista ja elintavoista. Asianajajalain 5 c §:n perusteella salassa pidettäviä tietoja ovat asiakkaan yksityiset salaisuudet tai liikesalaisuudet.

Jos esimerkiksi toimittaja pyytää jäljennöstä valvontalautakunnalle tulleesta asiakirjasta, on asianajajalain 7 j §:n nojalla sovellettava lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (ja sen perusteella sovellettavaksi tulevia muita *lain tasoisia* säännöksiä). Liiton omat säännöt ja tapaohjeiden vaitiolovelvoite ovat riittämätön peruste kieltäytyä antamasta asiakirjaa sen pyytäjälle. Lain mukaan salassa pidettävät tiedot peitetään, jos sellaisia on.

Kun asianajajan valvontaan päätyntä menettely ei kohdistu yksittäiseen asiakkaaseen, ei siinä ole salassa pidettäviä tietoja. Jos asianajaja syyllistyy veropetokseen, laiminlyö vastuuvakuutuksen, ei pidä esillä hinnastoa tai rikkoo markkinointiohjeita, ei ole lakiin perustuvaa perustetta katsoa asiaa koskevia valvonta-asiakirjoja tai -päätöksiä salassa pidettäviksi. Samoin, jos asianajaja on mennyt juovuksissa käräjille, ei valvontamenettely ole salaista vain sen takia, että hän oli siellä hoitamassa tietyn asiakkaan toimeksiantoa. Salaista voi olla tieto asianajajan alkoholismista, jolloin kyse olisi asianajajaa koskevasta arkaluonteisesta terveystiedosta.

Ratkaisuista tiedottaminen

Julkisuuslain mukaisesti valvontalautakunnan on tiedotettava toiminnastaan. Tämä velvoite on täytetty julkaisemalla vuosittain valvontakertomus. Valvontalautakunta ei ole antanut ratkaisujaan koskevia yksittäisiä lehdistötietoita eikä yksittäisen tapauksen lopputulosta ole myöskään uutisoitu asianajajille ja lupajuristeille. Advokaatti-lehdessä on aika ajoin selostettu muutamia ratkaisuja tuoreeltaan. Vähäinen tiedottaminen on ongelmallista, koska hyvä asianajajatapa ilmenee muun muassa valvonta-asioissa annetuista ratkaisuista (*case law*). Oikeusvaltiossa normien tulee olla niiden saatavilla, joita kyseiset normit velvoittavat.

Valvontalautakunta saattaa ratkaisullaan luoda uusia velvoitteita tai selkeyttää aiempaa epäselvää tilannetta – tai päinvastoin. Valvontalautakunnan ratkaisulla 14.6.2018, 14 §, annettiin tutkintavankina olevalle päämiehelle asetetulle yhteydenpidon rajoitukselle avustajaan ulottuva vaikutus. Lupajuristi sai varoituksen oltuaan yhteydessä päämiehensä avopuolisoon. Hän vetosi siihen, että on tavanomaista, että asianajajat ilmoittivat päämiestensä puolisoille päämiesten kiinnijoutumisesta ja mahdollisesta rahan, vaatteiden ym. tarpeesta. Valvontalautakunta totesi, että avustaja oli toiminut käräjäoikeuden antaman yhteydenpidon rajoituksen vastaisesti.

Tämä hyvän asianajajatavan tulkinta on saatettu rikosjuttuja hoitavien tietoon valvontakertomuksessa toukokuussa 2019. Tieto ei ole kovin tehokkaasti levinnyt, koska lupajuristin valituksen hylkäämistä koskeva uutisointi (Iltalehti 5.7.2019) tuli monelle yllätyksenä. Vielä marraskuussa 2019 rikosasianajajien koulutustilaisuudessa moni hämmästeli tuolloin saamaansa tietoa tapaohjeiden tulkinnasta. Mitä tehdä, kun päämiehen puoliso soittaa? Hyvä asianajajatapa edellyttää, että kysyjille pitää vastata, mutta hovioikeus totesi, että ratkaisevaa on yhtey-

Oikeusvaltiossa normien tulee olla niiden saatavilla, joita kyseiset normit velvoittavat.

denpito sellaisenaan riippumatta sen sisällöstä. Ulottuuko tulkinta myös yhteydenpitoon, johon asianajajalla on työnsä vuoksi tarve? Mikä on ratkaisun vaikutus puolustajien yhteistyöhön, jos päämiehet eivät saa pitää yhteyttä toisiinsa?

Myös moni muu hovioikeuden ratkaisema valvonta-asia on saanut mediahuomiota osakseen. Esimerkiksi valvonnan ulottuminen lupajuristin blogikirjoituksiin (HS 27.3.2020). Asianajaja joutuu huomioimaan sen, että muuten pimennossa pysyvä valvonta-asia saattaa päätyä lehdistöön, kun hän valittaa hovioikeuteen, sillä hovioikeudessa sovelletaan lakia oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa. Asian julkisuus lisääntyy entisestään. Esimerkiksi Edilexin uutispalvelu seuraa hovioikeuden valvonta-asioissa antamia ratkaisuja. Sen sijaan valvontalautakunnan tai Suomen Asianajajaliiton verkkosivuilla ei yksittäisiä ratkaisuja uutisoida. Valvontalautakunnan ratkaisutietokanta Sallex on kaikkea muuta kuin uutismedia. Tätä kirjoitettaessa uusimmat ratkaisut Sallexissa ovat vuodelta 2018. Jostain syystä edellä mainittu 14.6.2018 annettu ratkaisu ei löydy Sallexista. Sallexiin ei myöskään päivitetä tietoja siitä, mitä asialle on muutoksenhaun myötä tapahtunut.

Valvontamenettelyn julkisuusasioissa on siis kehittämisen varaa. Kaikkien valvonta-asiakirjojen rutiiniluonteiselle salaiseksi leimaamiselle ei ole perustetta. Olisi arvioitava, mikä osa kustakin asiakirjasta on peitettävä, kun sivullinen haluaa siihen perehtyä. Usein salaisena pidettävää peitettävää tietoa on kovin vähän. Merkittävistä valvontalautakunnan ratkaisuista olisi annettava tiedote heti tuoreeltaan. Tulee kuitenkin huomata, että hovioikeuden tulkinnan mukaan myös ratkaisun julkinen seloste voi olla muutoksenhaun kohteena ja asianajaja voi valittaa siitä, että salaisia tietoja on päätymässä julkisuuteen.

1 Valvontalautakunta

1.1 Valvontalautakunta ja sen tehtävät

Asianajalain 6 a §:n mukaan Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat asianajalaissa laissa säädetyt asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) mukaisesti valvontalautakunnalle ja valvontayksikölle kuuluvat myös julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät.

Valvontalautakunta käsittelee ja ratkaisee asianajalain 7 c §:ssä tarkoitetut valvonta-asiat sekä antaa suosituksen asianajajan ja hänen asiakkaansa välisestä 7 e §:ssä tarkoitetusta palkkioriidasta. Valvontalautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla, eivätkä he saa oikeudettomasti ilmaista sellaista laissa salassa pidettäväksi säädettyä tietoa, jonka he valvonta- tai palkkioriita-asiaa käsitellessään ovat saaneet tietää.

Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimiva valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät valvonta- ja palkkioriita-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa valvonnasta vastaava lakimies. Lisäksi valvontayksikössä on tarpeellinen määrä valvontalautakunnan sihteereitä, jotka valmistelevat asiat valvontalautakunnan jaostojen ja täysistunnon käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi.

Valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua Asianajajaliitolle kuuluvien mui-

den kuin edellä tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Valvonta-asia tulee vireille, kun asianajajaan kohdistuva kirjallinen kantelu, oikeuskanslerin ilmoitus tai tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n nojalla tekemä ilmoitus saapuu valvontalautakunnalle. Asia tulee vireille myös, kun Asianajajaliiton hallitus on päättänyt siirtää tietoonsa tulleen asian valvontalautakunnan käsiteltäväksi. Menettely valvontalautakunnassa on kirjallinen.

Asianajajaliitosta erottaminen tai seuraamusmaksun määrääminen edellyttävät aina suullisen käsittelyn järjestämistä. Sama koskee myös luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamista ja seuraamusmaksun määräämistä.

Jos kantelu on niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, kantelijaa pyydetään määrääjassa täydentämään sitä. Valvontalautakunta ei ota tutkittavaksi aikaisemmin ratkaistua asiaa koskevaa kantelua, ellei kantelussa ole esitetty asiaan vaikuttavaa uutta selvitystä. Jos kantelussa kuvatuista tapahtumista on kulunut yli viisi vuotta, kantelu voidaan jättää ottamatta tutkittavaksi.

Valvonta-asiat käsitellään valvontalautakunnan jaostossa tai täysistunnossa. Täysistunnossa käsitellään valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Asianajajaliitosta erottamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä päätetään aina täysistunto.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien luvan peruuttamista tai seuraamusmaksua koskeva asia tulee saattaa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 16 §:ssä säädettyllä esityksellä oikeudenkäyntiavustajalautakunnan käsiteltäväksi.

1.2 Valvonnan laajuus

Asianajajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut tehtävät sekä kaikessa toiminnassaan noudattaa hyvää asianajajatappaa (asianajajalaki 5 §). Asianajajaliiton hallituksella on velvollisuus asianajajalain 6 §:ssä säädetyn tavoin valvoa asianajajien toimintaa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menetelleen velvollisuuksiensa vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

1.2.1 Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista (17.6.2011/715). Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia myös asianajajalakiin (17.6.2011/716). Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 9 §:n mukaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissään oikeuskanslerin, asianajajista annetun lain 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen. Lain 11 §:ssä täsmennetään lisäksi, että luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun ratkaisee valvontalautakunta ja valvontalautakunnassa käsiteltävät asiat valmistelee valvontayksikkö.

Lain 8 §:n 1 momentin mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät. Lisäksi säännöksen 1 momentissa on 19-kohtainen luettelo niistä erityisistä velvollisuuksista, jotka luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on täytettävä.

Nämä muutokset vaikuttivat valvontalautakunnan toimintaan ensinnäkin siten, että valvonnan piiriin tulivat osittain myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat. He ovat juristeja, joille erillinen oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt luvan toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä ja -avustajina. Lain muutos myös lisäsi valvontalautakunnan itsenäistä asemaa suhteessa Suomen Asianajajaliittoon. Lisäksi valvontalautakunnan kokoonpano muuttui siten, että valvontalautakunnan jäseniksi tuli myös kaksi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien edustajaa.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on valvontalautakunnan valvonnan alainen lähinnä seuraavissa tilanteissa:

1. Hoitaessaan sellaisia oikeudenkäyntitehtäviä, joiden hoitamisen edellytyksenä on oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämä lupa. Oikeudenkäyntitehtäviin katsotaan kuuluvan myös oikeudenkäyntiä valmistelevat toimet.
2. Hoitaessaan muuta tehtävää, jonka hän on saanut tuomioistuimen määräyksen perusteella (määräyksenvaraiset tehtävät).
3. Hoitaessaan tehtävää, johon hänet on määrätty oikeusapulaissa tarkoitetuksi avustajaksi.

Valvontalautakunnalla ei ole toimivaltaa tutkia luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevia oikeudenkäyntiasioihin tai määräyksenvaraisiin tehtäviin liittymättömiä kanteluita eikä luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimiston järjestämistä tai heidän muuta toimintaansa koskevia kanteluita.

1.2.2 Palkkioriiita-asiat

Asianajajan laskutuksen kohtuullisuutta tai palkkioon liittyvää muuta riitaisuutta koskevat asiat käsitellään valvontalautakunnassa palkkio-

**Valvontakertomukset
netissä:
valvontalautakunta.fi/
valvontakertomus**

riita-asioina. Palkkioriita-asian käsittely valvontalautakunnassa on asianajajan asiakkaalle maksuton palvelu. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 12.1-kohdan mukaan asianajaja ei saa vaatia korvausta valvontalautakunnan käsittelemän valvonta- tai palkkioriita-asian hänelle aiheuttamista kuluista valvonta- tai palkkioriita-asian käynnistäneeltä henkilöltä tai muultaakaan taholta.

Palkkioriitamenettelyn käyttäminen ei koske julkisten oikeusavustajien tai luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien asiakkaita. Palkkioriita-asian ratkaisu on luonteeltaan suositus. Täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun saamiseksi palkkioriidan osapuolet voivat viedä asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Kuluttaja-asiakkaat voivat saattaa luvan saaneiden oikeusavustajien palkkiota koskevan riitaisuuden kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi. Myös kuluttajariitalautakunnan ratkaisut ovat luonteeltaan suosituksia.

1.3 Valvontalautakunnan jäsenet

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja sekä yksitoista muuta jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajia ja heidät valitsee tehtävänsä Asianajajaliiton valtuuskunta. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet ja heidän varajäsenensä nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä sen jälkeen, kun ministeriö on saanut Asianajajaliiton puoltavan lausunnon ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään.

valvontalautakunta.fi

Lisäksi kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajajäsenet nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä. Kaikkien jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Valvontalautakunta jakautuu neljään jaostoon. Valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanot määrää valvontalautakunta.

Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja valvontalautakunnan keskuudestaan vuosittain valitsemat kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriita-asioissa puheenjohtajana toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen, joka on muu kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustajajäsen.

Mikäli asiassa joudutaan harkitsemaan seuraamukseksi seuraamusmaksua tai erottamista tai mikäli asia on luonteeltaan sellainen, että sillä on ennakkotapausarvoa, käsitellään asia valvontalautakunnan täysistunnossa (plenum). Täysistuntoon osallistuvat kaikkien neljän jaoston jäsenet tai heidän varajäsenensä. Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kahdeksan muuta jäsentä ovat paikalla. Jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston kaikki jäsenet ovat paikalla.

Tarkempia tietoja valvontamenettelystä löytyy valvontalautakunnan verkkosivuilta osoitteesta www.valvontalautakunta.fi.

1.3 Valvontalautakunnan jäsenet

Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2020:

Puheenjohtaja

Harri Tuure, asianajaja

Varapuheenjohtajat

Ilkka Salonen, asianajaja

Lotta Laineenkare, asianajaja

Hannele Kojo, julkinen oikeusavustaja, asianajaja

1. jaosto

Varsinainen jäsen

Harri Tuure, asianajaja, pj

Jannika Enegren, luvan saanut oik.käyntiav.

Pekka Pärnänen, työtuomioistuimen presidentti

Varajäsen

Pirjo Isoluoma, asianajaja

Mika Launiola, luvan saanut oik.käyntiav.

Tuulikki Mikkola, professori

2. jaosto

Varsinainen jäsen

Ilkka Salonen, asianajaja, pj

Liisa Isomaa, asianajaja

Matti Tolvanen, professori

Varajäsen

Merja Eskonpekka, asianajaja

Matti Penttinen, asianajaja

Jussi Tapani, oikeusneuvos

3. jaosto

Varsinainen jäsen

Lotta Laineenkare, asianajaja, pj

Matti Niiranen, asianajaja

Rita Melartin, hovioikeudenneuvos

Varajäsen

Max Jaakkola, asianajaja

Hannele Järvinen, asianajaja

Ilkka Ylönen, käräjätuomari

4. jaosto

Varsinainen jäsen

Hannele Kojo, JOA, asianajaja, pj

Kai Kotiranta, asianajaja

Ilona Pilkama-Paajanen, luvan saanut oik.käyntiav.

Varajäsen

Juho Laine, asianajaja

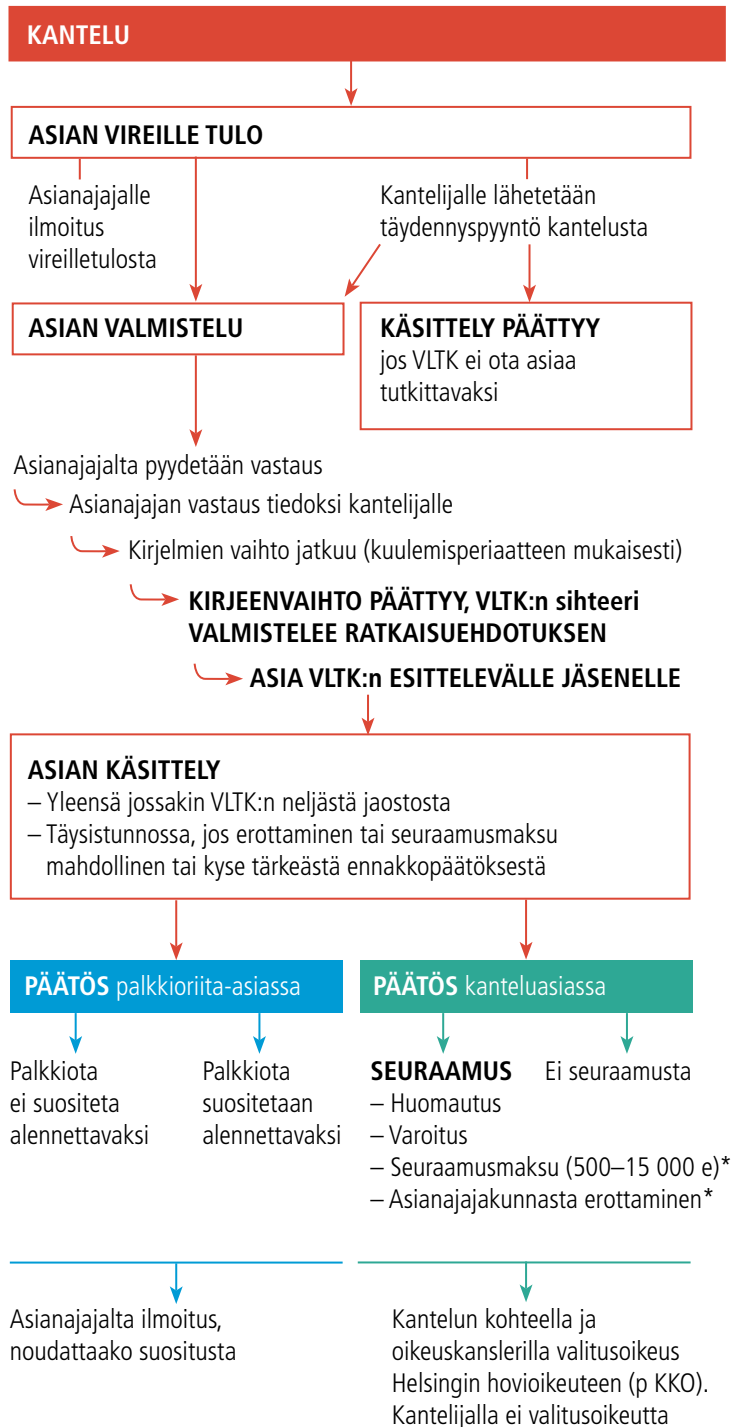
Kimmo Suominen, asianajaja

Markus Aarto, luvan saanut oik.käyntiav.

Valvontalautakunnan jäseninä vuonna 2019 toimivat myös asianajajat Veronica Dalenius ja Mikael Henriksson sekä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja Elisabeth Vuorenhela.

1.4 Kaavio valvontaprosessista

Viereinen kaavio havainnollistaa valvontaja palkkiorita-asioiden käsittelyä valvontalautakunnassa.

*) Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien seuraamusmaksuista ja luvan peruuttamisesta päättää viime kädessä oikeudenkäyntiavustajalautakunta valvontalautakunnan esityksestä.

1.5 Valvottavien lukumäärät

Asianajaliiton jäseniä oli vuoden 2019 lopussa 2 177. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää luetteloa myönnetystä oikeudenkäyntiavustajaluvista, joita vuoden 2019 lopussa oli 1 631. Valtion oikeusaputoimistoissa työskenteleviä julkisia oikeusavustajia puolestaan oli noin 220.

Osa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista työskentelee asianajotoimistoissa. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan mukaan asianajaja ei vastaa siitä, että hänen henkilökuntaansa kuuluva luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja noudattaa tehtäviä suorittaessaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia. Tämä tarkoittaa sitä, että asianajotoimistossa työskentelevä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja vastaa itse menettelynsä kurinpidollisista seuraamuksista silloin, kun hän on luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa säädetyn valvonnan piirissä.

Valvontalautakuntaan tuli ennen luvan saa-

neiden oikeudenkäyntiavustajien valvontaa vuosittain noin 500 kantelua ja palkkiorita-asiaa. Vuoden 2014 jälkeen valvontalautakuntaan saapuneiden asioiden määrä lähti selvään nousuun luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien tultua valvonnan piiriin. Vireille tulleiden asioiden määrä on asettunut noin 600 asiaan vuodessa.

Valvontalautakuntaan vireille tulleiden kanteluiden lisääntynyt määrä johtuu luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan lisäksi myös siitä, että valvontamenettely on kantelijoille maksuton, kanteluihin sovelletaan alhaista tutkimiskynnystä ja myös muilla kuin oikeuspalvelujen tarjoajien asiakkailta on mahdollisuus saattaa kantelu vireille valvontalautakunnassa. Viime vuosina erityisesti tuomioistuimet ovat enenevässä määrin tehneet valvontalautakunnalle oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n mukaisia ilmoituksia oikeudenkäyntiasiamiehistä, mitä voidaan pitää oikeudellisten palveluiden laadun valvonnan näkökulmasta positii-visena kehityksenä.

2 Tapausselostukset

Valvontalautakunnan työjärjestyksen 31-kohdan mukaan valvontalautakunnan on annettava vuosittain kertomus, jossa on tilastotietojen lisäksi lyhyesti selostettava periaatteellisesti merkittävien valvonta-asioiden vaiheet ja ratkaisujen perusteet tarpeellisin osin. Kertomukseen voidaan ottaa muitakin tietoja lautakunnan käsittelemistä asioista ja hallituksen toimenpiteistä asianajajien valvonnassa.

Tässä valvontakertomuksessa on referoitu periaatteellisesti merkittäviä ja muutoin mielenkiintoisia kertomusvuoden aikana tehtyjä päätöksiä. Tapaukset on esitetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaisessa järjestyksessä.

Viime vuosien valvontakertomukset ovat luettavissa sähköisessä muodossa osoitteessa www.valvontalautakunta.fi/valvontakertomus. Valvontalautakunnalla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa valvonta- tai palkkioriiita-asiassa tehtyä ratkaisua koskeva seloste julkisuuteen myös muulla tavalla. Valvontalautakunnan ja sitä edeltäneen kurinpitolautakunnan tekemiä ratkaisuja sisältävästä tapaushakemisto Sallexistä voi hakea ratkaisuja vuosiluvun, tapaohjeen säännöksen, asiansanan tai vapaan sanahaun perusteella. Hakemistossa on tapauksia vuodesta

Tapaohjeet:
asianajajaliitto.fi/tapaohjeet

Valvontaratkaisujen hakemisto:
valvontalautakunta.fi/sallex

2001 alkaen. Valvontaratkaisujen hakemistoa uudistetaan ja uusi hakemisto julkaistaan viimeistään vuonna 2021.

2.1 Hyvän asianajajatavan velvoittavuus ja lähteet (TO 1. luku)

Hyvä asianajajatapa ilmenee laissa ja Suomen Asianajajaliiton säännöissä säädetyn lisäksi hyvää asianajajatapaa koskevista ohjeista, muista asianajajaa velvoittavista ohjeista, valvonta- ja kurinpitoasioissa annetuista ratkaisuihin ja asianajajakunnan omaksumista hyväksyttävistä käytännöistä.

Hyvän asianajajatavan tärkeimmät osat on koottu tapaohjeisiin, jotka eivät kuitenkaan kuvaa hyvän asianajajatavan sisältöä tyhjentävästi. Sen vuoksi kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna. Myös Asianajajaliiton toimielinten päätökset ja muut kannanotot sisältävät tulkintoja hyvän asianajajatavan sisällöstä. Asianajajan on noudatettava hyvää asianajajatapaa sen lisäksi, mitä laissa on määrätty määräyksen- ja nimityksenvaraisen tai muun asianajotehtävän hoitamisesta.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat velvoittavat säännöt on kirjattu luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ään.

Erityisesti luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan valvonnan laajuus ja valvontalautakunnan toimivalta ovat usein olleet valvontalautakunnan pohdittavana.

**LUVAN SAANEIDEN OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIEN MENETTELYN TUTKIMINEN
TUTKITTAVAKSI OTTAMINEN
LUVAN SAANEEN OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJAN MENETTELY**

VALVONTALAUTAKUNNAN TOIMIVALTA

Asiassa oli kysymys siitä, oliko valvontalautakunnalla toimivaltaa tutkia luvan saaneen oikeudenkäyntiavustaja X:n menettelyä tuomiokapitulissa käydyssä prosessissa. Valvontalautakunta totesi, että laissa tarkoitetut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät sisälsivät yleisissä, hallinto- ja erityistuomioistuimissa käsiteltävissä asioissa avustamisen. Sen sijaan muissa viranomaisissa käsiteltävissä asioissa avustaminen ei sisältynyt näihin tehtäviin ja luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menettely jäi tällaisissa toimeksiannoissa valvontalautakunnan toimivallan ulkopuolelle. Laista, sen esitöistä tai oikeuskäytännöstä ei löytynyt tukea tätä laajemmalle tulkinnalle valvonnan ulottuvuuksista.

Valvontalautakunta totesi, että tuomiokapituli oli kirkollinen viranomainen, joka hoiti hiippakunnassa kirkollista hallintoa. Sillä oli viranomaisena toimivalta irtisanoa papin viran haltija toimestaan. Tuomiokapitulin käsitelyssä avustajana toimimista ei voitu katsoa oikeudenkäyntiavustajan tehtäväksi. X:n asiakas oli valittanut tuomiokapitulin päätöksensä hallinto-oikeuteen. Hallituksen esityksen mukaan oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviin lukeutuisivat myös oikeudenkäyntiä valmistelevat toimenpiteet. Menettely tuomiokapitulissa oli kuitenkin oma itsenäinen viranomaisprosessinsa eikä tässä tapauksessa kyseessä olleet oikeudenkäyntiä valmistelevat toimenpiteet. Valvontalautakunta katsoi, ettei sillä ollut toimivaltaa valvoa oikeudenkäyntiavustajan toimia tällaisessa viranomaisme-

nettelystä, vaikka asiaa myöhemmin käsiteltäisiin tuomioistuimessa.

(Tältä osin asia jätettiin tutkimatta. Täysistunto 13.12.2019 § 3)

Samassa tapauksessa X:ää oli moitittu myös siitä, että tämä oli avustaessaan toista asiakastaan A:ta tuomiokapitulia vastaan työsuhteen päättymistä koskevassa asiassa kommentoinut asiaa muun muassa sosiaalisessa mediassa ja paikallislehdessä. Valvontalautakunnan toimivallan laajuutta arvioitaessa tarkasteltavana oli siten myös se, oliko X toiminut julkaisuja laatiessaan ja niissä esiintyessään oikeudenkäyntiavustajan tehtävissä.

Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan arvioitaessa oikeudenkäyntiavustajana toimimisen laajuutta merkitystä ei ollut sillä, oliko arvioinnin kohteena oleva menettely tapahtunut oikeudenkäynnin välittömässä yhteydessä. Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan oli noudatettava lain 8 §:n mukaisia velvollisuuksiaan myös silloin, kun kyse oli tehtävään liittyvästä vaikuttamisesta oikeudenkäynnin ulkopuolella. Merkitystä ei ollut myöskään sillä, oliko oikeudenkäyntiavustaja ryhtynyt tällaisiin toimiin asiakkaansa pyynnöstä vai oma-aloitteisesti. Valvontalautakunnalla oli näin ollen toimivalta tutkia kantelu siltä osin kuin X oli julkaisuissaan kommentoinut A:n asiaa. Valvontalautakunta otti julkaisuihin liittyvät moitekohdat tutkittavakseen.

2.2 Perusarvot (TO 3. luku)

Hyvää asianajajatapaa koskevissa ohjeissa on selkeästi määritelty asianajajakunnan perusarvot. Perusarvot ovat asianajajakunnan yhteisesti hyväksymiä arvoja ja tapaohjeiden sisältö on näiden perusarvojen konkreettisempi ilmentymä. Tapaohjeiden yksityiskohtaisia sääntöjä on luettava yhdessä perusarvojen kanssa. Koska hyvä asianajajatapa on eettinen säännöstö, on perusarvot aina otettava huomioon. Vaikka kaikkea ei olisi tapaohjeiden yksityiskohtaisemmissa säännöissä huomioitu, tulee asianajajan toiminnassaan aina noudattaa perusarvoja. Asianajajaa voidaan moittaa perusarvojen rikkomisesta, vaikka mitään yksityiskohtaista tapaohjeiden sääntöä ei olisikaan rikottu.

Valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä viitataan varsin usein perusarvoihin ja näistä esimerkkejä seuraavassa.

2.2.1 Lojaalisuus (TO 3.1)

Asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali. Asianajaja on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatappaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta.

2.2.2 Esteettömyys (TO 3.3)

Asianajajan on tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan oltava esteetön.

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

LOJAALISUUSVELVOLLISUUS

ABSTRAKTI MAHDOLLISUUS TIETOJEN SAAMI- SEEN

Asianajaja X:n asianajotoimiston toinen asianajaja oli aiemmin edustanut kantelijayhtiötä muun muassa kahdessa riita-asiassa ja toimeksiannot olivat päättyneet vuosina 2013–2014. X oli toukokuussa 2019 ottanut vastaan A:lta toimeksiannon, jossa kantelijayhtiö oli vastapuolena. Kantelija katsoi X:n olevan esteellinen toimimaan A:n avustajana.

Valvontalautakunta totesi, että lojaalisuusvelvollisuutta entistä asiakasta kohtaan ei lähikäyttökohtaisesti ole katsottu olevan tilanteissa, joissa entisen asiakkaan tehtävä on päättynyt vuosia aikaisemmin eikä uudella tehtävällä ole minkäänlaista liittymää kyseiseen tehtävään. Valvontalautakunta totesi, että X oli ottanut toimeksiannon vastaan A:lta keväällä 2019 ja X:n kanssa samassa toimistossa työskennelleet asianajajat olivat avustaneet kantelijaa tai kantelijayhtiötä yksittäisissä toimeksiannoissa, joiden päättymisestä oli kulunut yli viisi vuotta. Lisäksi valvontalautakunnalla ei ollut syytä epäillä X:n kertomaa muun muassa siitä, että A:n toimeksiannolla ei ollut yhteyttä kantelijan tai kantelijayhtiön aiempiin toimeksiantoihin.

Valvontalautakunta katsoi, että X ei ollut lojaalisuusvelvollisuuden perusteella esteellinen toimimaan A:n avustajana. A:n toimeksianto oli

koskenut A:n kantelijayhtiöltä tilaamaan kylpyhuoneremonttiin liittyvää erimielisyyttä. Ottaen huomioon, että vuonna 2013 ja 2014 päättyneet kantelijayhtiön toimeksiannot olivat liittyneet eri asiaan, valvontalautakunta totesi, ettei tehtävän luonteeseen liittyvä pelkkä abstrakti mahdollisuus tietojen saamiseen ollut riittävä osoitus asianajajan tapaohjeiden vastaisesta menettelystä. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella valvontalautakunta ei havainnut, että X olisi saanut sellaisia tietoja, joilla olisi tai saattaisi olla merkitystä toimeksiannon hoitamisessa. (EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 17.12.2019 § 11)

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

KONKURSSIPESÄN PESÄNHOITAJA

ESTEETTÖMYYSILMOITUS

KONKURSSILAKI 8 LUKU 5 §

Velallisyhtiö Y Oy oli asetettu konkurssiin kesäkuussa 2018. Pesähoitajaksi oli määrätty asianajaja X. Konkurssiasiemies oli katsonut, että X oli ollut esteellinen toimimaan velallisyhtiö Y Oy:n konkurssipesän pesähoitajana, koska X oli käräjäoikeudelle toimittamassaan esteettömyysilmoituksessa jättänyt ilmoittamatta aikaisemman toimintansa Z Oy:n yrityssaneerausmenettelyssä selvittäjänä, vaikka konkurssiasiemiehen tekemässä esteellisyysarvioinnissa oli käynyt ilmi, että sekä Z Oy että X Oy ovat olleet konkurssivelallisen A:n määräysvallassa.

Käräjäoikeus oli konkurssiasiemiehen hakemuksesta vapauttanut X:n pesähoitajan tehtävästä maaliskuussa 2019. X oli toiminut vuonna 2013 Z Oy:n yrityssaneerausmenettelyssä selvittäjänä. X ei ollut maininnut tätä käräjäoikeudelle toimittamassaan esteettömyysilmoituksessa. Käräjäoikeus oli päätöksessään katsonut, että koska kyse oli sittemmin epäilyksiä herättäneestä asiasta, sen ilmoittamatta jättäminen yhdessä yhtiössä tapahtuneiden varallisuussiirtojen kanssa oli ulkopuolisen silmissä omiaan vaarantamaan X:n riippumattomuutta edustajaan velallisyhtiön konkurssipesän pesähoitajana suhteessa velalliseen ja velallisen edustajaan.

Valvontalautakunta katsoi, että X oli ollut esteellinen pesähoitajan tehtävään. Valvontalautakunta totesi selvyuden vuoksi, että esteellisyysäännökset tulevat sovellettaviksi myös

tilanteessa, jossa pesänhoitaja tosiasiallisesti toimisi puolueettomasti ja velkojien etujen mukaisesti. Lisäksi valvontalautakunta totesi, että antaessaan suostumuksensa pesänhoitajan tehtävään asianajajan tulee ilmoittaa tuomioistuimelle kaikki ne seikat, jotka voivat olla omiaan vaarantamaan hänen tasapuolisuuttaan tai riippumattomuuttaan pesänhoitajana tai aiheuttamaan perusteltuja epäilyksiä näistä. Ilmoitusvelvollisuus koskee näin ollen myös seikkoja, joita asianajaja ei itse pidä esteenä tehtävään määrittämiselle, mutta joiden tiedoksi saattaminen tuomioistuimelle on mahdollisten aiheettomien epäilyjen vuoksi perusteltua. X oli siten menettellyt sopimattomasti jättäessään käräjäoikeudelle antamassaan esteettömyysilmoituksessa ilmoittamatta aiemman toimintansa Z Oy:n selvittäjänä.

(VAROITUS. 4. jaosto 17.12.2019 § 10)

TO 3.3 OJÄVIGHET

Advokat X hade deltagit i upprättandet och bevittnandet av klagandens släktings (hädanefters A:s) testamente. A hade också låtit göra ett gåvbrev på X:s advokatbyrå. Gällande dessa händelser hade klaganden lämnat in en brottsanmälan, vilken hade resulterat i åtal eftergift som klaganden klagat över till riksåklagarämbetet. Efter A:s bortgång hade X på begäran av den universella testamentstagaren i A:s dödsbo givit samtycke till att bli förordnad till dödsboets boutredningsman. Tingsrätten hade i sitt beslut förordnat en annan advokat till uppdraget. Klaganden ansåg bland annat att X varit jävig att ta emot uppdraget på grund av sin tidigare koppling till A. Tingsrätten hade ansett att X inte kunnat anses vara en sådan person som kan förordnas till boutredningsman i A:s dödsbo på grund av tidigare samröre med ärendet, parter och handlingar.

Tillsynsämnden konstaterade att nämnden inte är bunden till domstolens bedömning i frågor som berör god advokatsed. Enligt tillsynsämndens mening hade X:s samröre med A:s testamente och andra tidigare uppdrag inte haft en sådan betydelse som skulle ha gjort X jävig att bli förordnad till boutredningsman i A:s dödsbo. Tillsynsämnden ansåg vidare att ett anhängigt klagomål hos riksåklagarämbetet inte

heller utgör en grund för jäv. Tillsynsämnden hade således inte funnit att X skulle ha varit jävig att emotta uppdraget som boutredningsman.

(INGEN PÅFÖLJD. 3. sektion 10.6.2019 § 8)

TO 3.3 ESTEETTÖMYYSSÄ KONKURSSIPESÄN PESÄNHOITAJA ESTEETTÖMYYSSILMOITUS KONKURSSILAKI 8 LUKU 5 §

Osaakeyhtiö Z oli asetettu kurssiin 5.11.2018. Käräjäoikeus oli määrännyt asianajaja X:n konkurssipesän pesänhoitajaksi velallisyhtiön omasta hakemuksesta. Käräjäoikeus oli konkurssiasiamiehen hakemuksesta vapauttanut X:n pesänhoitajan tehtävästä 4.12.2018. Konkurssiasiamiehen mukaan X oli ollut esteellinen toimimaan velallisyhtiön konkurssipesän pesänhoitajana, koska kaupparekisteritietojen mukaan X oli ennen konkurssin alkamista toiminut velallisyhtiön hallituksen jäsenenä 14.1.2014–13.4.2016 ja oli LinkedIn-profiilissaan ilmoittanut toimineensa velallisyhtiön hallituksen jäsenenä jo maaliskuusta 2011 lukien. X oli velallisyhtiön hallituksen jäsenyyden lisäksi jättänyt esteettömyysilmoituksessaan ilmoittamatta käräjäoikeudelle, että hänellä oli ollut velallisyhtiöltä toimeksiantoja vielä vuonna 2013.

Koska vuoden 2013 toimeksianto ei X:n mukaan ollut ollut laadultaan merkityksellinen toimeksiantajalle eikä toimeksisaajalle, ja toimeksiannosta oli kulunut yli viisi vuotta konkurssin alkaessa, valvontalautakunta katsoi, ettei X aiempien toimeksiantojen perusteella ollut esteellinen antamaan suostumustaan ja toimimaan pesänhoitajana velallisyhtiön konkurssipesässä.

Käräjäoikeus oli pesänhoitajan vapauttamista koskevassa päätöksessään katsonut, että X:n kolme vuotta ennen konkurssiasian vireille tuloa päättynyt hallituksen jäsenyys oli ollut omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuutensa velallisyhtiöön ja tehtävän asianmukaiseen hoitoon nähden. Myös valvontalautakunta katsoi, että X oli ollut tällä perusteella esteellinen pesänhoitajan tehtävään.

Antaessaan suostumuksensa pesänhoitajan tehtävään asianajajan tulee ilmoittaa tuomioistuimelle kaikki ne seikat, jotka voivat olla

omiaan vaarantamaan hänen tasapuolisuuttaan tai riippumattomuuttaan pesänhoitajana tai aiheuttamaan perusteltuja epäilyksiä näistä. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös seikkoja, joita asianajaja ei itse pidä esteenä tehtävään määräämiselle, mutta joiden ilmoittaminen tuomioistuimelle on perusteltua aiheettomien epäilyjen välttämiseksi. X oli siten menetellyt sopimattomasti jättäessään käräjäoikeudelle antamassaan esteettömyysilmoituksessa ilmoittamatta aiemmat toimeksiannot sekä tehtävänsä hallituksen jäsenenä.

(VAROITUS. 4. jaosto 19.6.2019 § 15)

TO ESTEETTÖMYYS

TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA

Kantelijan mukaan asianajotoimiston ministeriölle toimeksiantona laatimalla selvityksellä oli voinut olla yhtäältä kaivosyhtiöiden ja kaivosteollisuuden intressijärjestön ja toisaalta ministeriön kanssa asianajajan lojaliteettivelvollisuuden, riippumattomuuden ja esteellisyyden kannalta merkityksellinen yhteys.

Valvontalautakunta katsoi, että tilatessaan selvitystä asianajotoimistosta ministeriö oli ollut tietoinen kyseisen asianajotoimiston aiemmista ja olemassa olevista toimeksiannoista kaivosalaan sekä kaivosyhtiöihin liittyvine sidonnaisuuksineen. Kantelija ei ollut tarkemmin yksilöinyt tapaa, jolla asianajaja X:n ja samassa toimistossa toimeksiantoa hoitaneen juristi Y:n toiminta olisi ollut ristiriidassa hyvän asianajajatavan sisältämien lojaliteetti-, riippumattomuus- ja esteettömyysvaatimusten kanssa.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja X ja juristi Y olivat suorittaneet tarpeelliset esteettömyyselvytykset ennen toimeksiannon avaamista eikä niiden perusteella ollut ilmennyt ongelmia ministeriön tilaaman selvityksen ja asianajotoimiston intressiristiriitojen muodossa. Valvontalautakunta ei myöskään havainnut Y:n toiminnan olleen ristiriidassa hyvän asianajajatavan tai sen sisältämien lojaliteetti-, riippumattomuus- tai esteettömyysvaatimusten kanssa. Näin ollen X ei ollut myöskään Y:n valvonnasta vastaavana asianajajana menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 26.9.2019 § 16)

2.2.3 Luottamuksellisuus (TO 3.4)

Asianajaja ei saa luvottomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liike- tai ammattisalaisuutta, josta hän on tehtävässään saanut tiedon (salassapitovelvollisuus).

Asianajaja ei saa myöskään luvottomasti ilmaista muita tietoja, joita hän on tehtävää hoitaessaan saanut tietää asiakkaasta ja tämän oloista (vaitiolovelvollisuus).

TO 3.4 LUOTTAMUKSELLISUUS

KUOLINPESÄN PESÄNJAKAJA

OSAKKAIDEN TASAPUOLINEN KOHTELU

Asianajaja X oli käräjäoikeuden määräyksellä toiminut pesänjakajana kuolinpesässä, jossa kantelija oli ollut osakas. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että X oli toimittanut muille kuolinpesän osakkaille kantelijan sähköpostiviestejä, jotka olivat sisältäneet salassa pidettäviä tietoja.

Valvontalautakunta totesi, että pesän osakkailla on osakkaiden tasapuolisen kohtelun ja selvitysprosessin avoimuuden takaamiseksi oikeus saada tietoonsa muiden osakkaiden asias- sa esittämät kirjelmät ja lausumat. X oli keskustellut kantelijan kanssa kirjelmien salassapidosta ja ilmoittanut kaikille osakkaille, ettei hänellä ole mahdollisuutta evätä osakkaiden pyyntöä saada perehtyä kirjeenvaihtoon. X oli samalla ilmoittanut, että kantelijalla oli mahdollisuus peruuttaa kirjelmänsä, jolloin niitä ei toimiteta muille osakkaille eikä oteta huomioon pesänselvityksessä. Kantelijan kirjelmät olivat sisältäneet tietoja kantelijan terveydentilasta ja taloudesta, mutta kyseessä ei ollut ollut asiakas- tai potilas- tietoja sisältäviä lausumia.

Valvontalautakunnan näkemysten mukaan X:illä oli ollut velvollisuus toimittaa kantelijan kirjelmät tiedoksi myös muille pesän osakkaille, kun kantelija oli ilmoittanut, että kirjelmät tulee ottaa osaksi asian aineistoa. Valvontalautakunta ei siten havainnut X:n toimineen hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 8.4.2019 § 16)

2.2.4 Kunniallisuus (TO 3.5)

Asianajajan on täytettävä hänelle uskotut tehtävät rehellisesti ja esiinnyttävä asiallisesti ja moitteettomasti. Asianajajan on asianajotoiminnassaan ja muutenkin vältettävä kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Asianajajia valvotaan kaikessa toiminnassaan, myös vapaa-ajalla.

Kunniallisuutta koskevaa tapaohjetta on sovellettu muun muassa silloin, kun asianajaja on tuomittu rangaistukseen rikoksesta.

Kertomusvuonna valvontalautakunnassa sovellettiin kunniallisuutta koskevaa tapaohjetta myös asianajaja (eläkkeellä) -nimikettä koskevissa asioissa. Asianajajalain 9 §:n mukaan Asianajajaliiton hallitus voi antaa eläkkeelle siirtymisen takia asianajotoiminnan harjoittamisen lopettavalle asianajajalle, joka välittömästi ennen eläkkeelle siirtymistään on harjoittanut asianajotoimintaa vähintään kymmenen vuotta, luvan jäädä asianajajayhdistyksen jäseneksi.

Asianajajaliiton sääntöjen 10 §:n mukaan eläkkeelle siirtyvä asianajaja pysyy Asianajajaliiton jäsenenä ja asianajajaluotteloon tehdään luvan saaneen asianajajan kohdalle lisämerkintä ”eläkkeellä”. Hänen tulee ammattinimitystä käyttäessään menetellä siten, että hänen ei voida asiayhteyden tai muun perusteella erheellisesti olettaa enää harjoittavan asianajotoimintaa. Eläkkeellä oleva asianajaja on vapautettu toimiston pitämisestä, vastuuvakuuttamisesta ja muista sellaisista asianajajan velvoitteista, jotka liittyvät ammatin harjoittamiseen ja ammattitaidon ylläpitämiseen. Hän pysyy kuitenkin asianajajista annetun lain 6 §:n 1 momentissa säädetyn valvonnan piirissä.

TO 3.5 KUNNIAL LISUUS SYLLISTYMINEN RIKOKSEEN ASIANAJAJA (ELÄKKEELLÄ) VAROITUS VAPAA-AJALLA TAPAHTUNUT MENETTELY VALVONTALAUTAKUNNAN TOIMIVALTA

Asianajaja (eläkkeellä) X oli käräjäoikeudessa tuomittu törkeästä rattijuopumuksesta 50 päivän mittaiseen ehdolliseen vankeusrangaistukseen,

35 päiväsakkoon ja ajokieltoon. Asiassa oli kysymys siitä, oliko X syyllistyttyään vapaa-aikanaan rikosoikeudellisesti rangaistavaan menettelyyn ollut valvontalautakunnan valvonnan alainen.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajista annetun lain 9 §:n mukaan eläkkeelle siirtynyt asianajaja voi saada luvan jäädä asianajajayhdistyksen jäseneksi. Asianajajista annetun lain 6 §:n mukaan asianajajayhdistyksen hallitukselle kuuluu niin sanottu asianajajien yleisvalvonta. Asianajajista annetun lain 6 a §:n mukaan valvontalautakunta käsittelee ja ratkaisee muun muassa valvonta-asiat. Lakia alempitasoisten, asetusteitse vahvistettujen Suomen Asianajajaliiton sääntöjen 10 §:n mukaan eläkkeellä oleva asianajaja säilyy asianajajista annetun lain 6 §:ssä säädetyn yleisvalvonnan piirissä eikä siis sanamuodon mukaisesti asianajajista annetun lain 6 a §:ssä valvontalautakunnan valvonnan alaisuudessa. Valvontalautakunta totesi, että säädösteknisesti tilanne oli epätydyttävä, mutta samalla valvontalautakunta kuitenkin totesi, että lain tasolla annettujen säännösten perusteella asianajajien valvonta kuului nimenomaisesti valvontalautakunnalle.

Valvontalautakunta totesi, että eläkkeellä olevien asianajajien valvontaa ei ollut asianajajista annetussa laissa rajattu miltään osin. Valvontalautakunta katsoi, että sillä oli toimivalta arvioida Suomen Asianajajaliiton jäsenrekisteriin merkittyjen eläkkeellä olevien asianajajien menettelyä samalla tavoin kuin asianajotoimintaa harjoittavien asianajajienkin. Asianajajista annetun lain 5 §:n mukaan asianajajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut tehtävät sekä kaikessa toiminnassaan noudattaa hyvää asianajajatapaa. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.5-kohdan mukaan asianajajan on asianajotoiminnassaan ja muutenkin vältettävä kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Valvontalautakunnalla oli toimivalta tutkia X:n menettely tämän syyllistyttyä rikokseen ja se otti asian tutkittavakseen.

Valvontalautakunta totesi, että myös eläkkeellä olevan asianajajan, joka oli edelleen Suomen Asianajajaliiton jäsen, tuli käyttäytyä asiallisesti ja moitteettomasti. Hänen oli muu-

tenkin vältettävä kaikkea, mikä saattoi alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Asiassa oli riidatonta, että X oli syyllistynyt rikosoikeudellisesti rangaitavaan tekoon vielä ollessaan asianajaja. Valvontalautakunta katsoi, että X oli törkeään rattijuopumukseen syyllistyessään menetellyt tavalla, joka saattoi alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää luottamusta asianajajakuntaan.

(VAROITUS. Täysistunto 13.12.2019 § 6)

TO 3.5 KUNNIALISUUS ASIANAJAJA (ELÄKKEELLÄ)

PERUNKIRJOITUKSEN USKOTUN MIEHEN TEHTÄVÄ

Asianajaja (eläkkeellä) X oli toiminut uskottuna miehenä kantelijoiden äidin perunkirjoituksessa vuonna 2018. X oli aikaisemmin ennen eläkkeelle jäämistään laatinut kantelijoiden äidin ja tämän avopuolison keskinäisen testamentin vuonna 2004. Kantelija oli moittinut X:ää muun muassa siitä, että tämä oli toiminut asiassa puolueellisesti ja muun muassa edustanut testamentin saajaa perunkirjoituksessa.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko X perunkirjoituksen uskottuna miehenä toimiessaan ollut valvontalautakunnan valvonnan alainen. Valvontalautakunta totesi, että myös eläkkeellä olevan asianajajan, joka oli edelleen Suomen Asianajajaliiton jäsen, tuli käyttäytyä asiallisesti ja moitteettomasti. Hänen oli muutenkin vältettävä kaikkea, mikä saattoi alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan.

Valvontalautakunta totesi, että uskotun miehen tehtävänä oli huolehtia perunkirjoitukseen liittyvistä erinäisistä toimista sekä objektiivisesti arvioida kuolinpesän omaisuus. Valvontalautakunta ei ollut käytettävissään olevasta aineistosta voinut havaita, että X olisi edustanut yhtä testamentin saajista tai muutoinkaan menetellyt moittitavasti. Valvontalautakunta ei havainnut, että X:n menettely uskotun miehen tehtävässä olisi ollut puolueellista tai että hänen puolueettomuutensa olisi muutoin vaarantunut.

(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 13.12.2019 § 7)

ASIANAJAJAKUNNAN ARVON ALENTAMINEN

TO 3.5 KUNNIALISUUS

TO 12.1 VASTAAMISVELVOLLISUUS

EROTTAMINEN

SEURAAMUKSEN KOKONAISHARKINTA

Valvontalautakunnalla oli käsiteltävänä yhdeksän eri kantelijan tai tuomioistuimen vireille saatamaa asianajaja X:ää koskevaa valvonta-asiaa, joissa häneen oli kohdistettu useita kymmeniä moitteita. X:n katsottiin menetelleen sekä työtehtävissään että vapaa-ajallaan lukuisilla eri tavoilla hyvän asianajajatavan vastaisesti. Yhteisessä seuraamusharkinnassaan valvontalautakunta arvioi X:n menettelyä kokonaisuutena.

X:n menettelyyn liittyi asianajajista annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua tahallista toisen oikeutta loukkaavaa menettelyä, kun X oli muun muassa laiminlyönyt velvollisuutensa hakea päämiehilleen oikeusapua ja oikeusturvapäätöstä, toimittanut tuomioistuimelle vakavasti puutteellisen hakemuksen sekä käyttänyt päämiehistään epäasiallista kieltä. X:n menettelyyn liittyi myös asianajajista annetun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuja raskauttavia seikkoja X:n lähetettyä epäasiallisia ja osin myös uhkaavia viestejä julkisyhteisöjen ja viranhaltijoiden sähköpostiosoitteisiin. X oli lisäksi julkaisut Facebook-sivuillaan asiatonta kielenkäyttöä sisältäviä kirjoituksia sekä lähettänyt päämiehelleen sisällöltään ja kielenkäytöltään asiattoman kirjeen.

Raskauttavana seikkana pidettiin lisäksi sitä, että X oli useissa valvonta-asioissa laiminlyönyt velvollisuutensa vastata valvontalautakunnalle avoimesti, totuudenmukaisesti ja määrääjassa, minkä vuoksi valvontamenettelyssä jouduttiin turvautumaan haastetiedoksianto. Vastamisvelvollisuuden laiminlyöntiä pidettiin osoituksena siitä, ettei X suostunut asianajajien valvontaan.

Valvontalautakunta katsoi X:n hyvän asianajajatavan vastaisen menettelyn olevan asianajajista annetun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla toistuvaa, koska valvontalautakunnalla oli käsiteltävänä useita samankaltaisia X:n epäasiallista käyttäytymistä ja kielenkäyttöä koskevia moitteita, ja X:n epäasiallisten viestien lähettäminen oli ollut pitkä-

Asianajajasta tehtiin yhdeksän kantelua, joissa häneen kohdistettiin useita kymmeniä moitteita.

kestoista jatkuen vielä valvonta-asioiden vireilletulon jälkeenkin.

Seuraamusharkinnassaan valvontalautakunta otti huomioon myös sen, että X:lle oli julkisen päiväkirjan mukaan määrätty aiemmin vuosina 2013–2018 neljä kurinpidollista seuraamusta (varoitus törkeästä rattijuopumuksesta, varoitus sen vuoksi, että X oli laiminlyönyt velvollisuutensa antaa päätöksen tiedoksi päämiehelleen, laiminlyönyt velvollisuutensa antaa tiedon toimistonsa lopettamisesta sekä jättänyt asiakirjat palauttamatta, huomautus viivytystä ja yhteydenottoihin vastaamatta jättämisestä sekä huomautus pitämättä jääneestä neuvottelusta laskuttamisesta sekä todisteen toimittamatta jättämisestä käräjäoikeudelle). Valvontalautakunta katsoi X:n menettelyn osoittavan kokonaisuutena arvostellen piittaamattomuutta hyvän asianajajatavan noudattamisesta ja olevan omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

(EROTTAMINEN. Täysistunto 22.3.2019 § 2. Ei lainvoimainen)

TO 3.5 KUNNIALLISSUUS

TO 8.4 TODISTAJA, ASiantuntija JA MUU KUULTAVA

YHTEYDENPITORAJOITUKSEN RIKKOMINEN

Asianajaja X oli määrätty törkeästä huumausainerikoksesta epäillyn A:n puolustajaksi. Koska A:n puolison B:n epäiltiin syyllistyneen rikokseen, käräjäoikeus määräsi yhteydenpitorajoitukset siten, että A ei saanut olla yhteydessä muiden tutkintavankien kanssa eikä saanut pitää yhteyttä myöskään vankilan ulkopuolella oleviin henkilöihin.

Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä rikkoi A:lle määrättyjä yhteydenpitorajoituksia kuljettamalla viestejä A:n ja tämän puolison B:n välillä. Lisäksi X oli yrittänyt vaikuttaa B:n kuuluste-

luissa kertomaan. B kertoi kuulustelussa, että X oli käynyt omasta aloitteestaan B:n luona kertomassa A:n vangitsemisesta. B:hen kohdistuneen telekuuntelun yhteydessä ilmeni, että B oli soittanut X:lle. Puhelussa X neuvoi B:tä ottamaan kuulusteluun avustajan ja kertoi, että B:n ei tarvinnut myötävaikuttaa oman asiansa selvittämisessä. Lisäksi X ohjeisti B:tä olemaan A:n asioista ”autuaan tietämätön”.

Asianajaja X oli käynyt tapaamassa B:tä samana päivänä, jolloin A vangittiin ja tälle määrättiin yhteydenpitorajoitukset. Kantelijan mukaan yhteydenpitorajoitus koski myös lähiomaisia. Ei ollut poissuljettua, että X olisi tuolloin pyrkinyt vaikuttamaan B:n kertomaan sopimattomalla tavalla tai viemään viestiä A:n ja B:n välillä vastoin yhteydenpitorajoituksia. Jäi myös epäily siitä, että tapaamisen tai tapaamisen aikana käydyt keskustelut olivat koskeneet A:n kuulusteluissa ilmi tulleita seikkoja, joista X informoi B:tä. Kantelijan mukaan voitiin lisäksi epäillä, että X oli ohjeistanut B:tä siitä, mitä tämän piti tai ei pitänyt omissa kuulusteluissaan kertoa. Kantelijan mielestä oli varteenotettava epäily siitä, että X oli toimillaan vaikeuttanut tai ainakin yrittänyt vaikeuttaa esitutkintaa sopimalla A:n ja B:n kanssa kuulusteluissa annettavien kertomusten sisällöstä.

Asianajaja X ilmoitti, että hän ei ollut välittänyt kirjallisia viestejä, ja kaikki yhteydenotot olivat tapahtuneet päämiehen pyynnöstä. Yhteydenpitorajoitukset koskivat rikosasiaa, mutta eivät perheen taloudelliseen tilanteeseen liittyviä seikkoja.

Valvontalautakunta totesi, että hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.4-kohta koski sanamuodon perusteella sitä, että asianajaja pyrki sopimattomasti vaikuttamaan todistajaan, asiantuntijaan tai muuhun kuultavaan. Rikoksesta epäilty ei ollut todistaja, asiantuntija tai muu kuultava, vaan häntä pidettiin rikosprosessuaalisesti eli esitutkintalain, pakkokeinolain, oikeudenkäymiskaaren ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain näkökulmasta asianosaisena.

Asiassa esitetystä aineistosta ilmeni, että B:tä oli pidetty rikoksesta epäiltynä jo siinä vaiheessa, kun X oli tavannut B:n ensimmäisen kerran

12.3.2018. Tätä johtopäätöstä tuki se, että B oli saanut kutsun kuulusteluun vain muutama päivä tämän jälkeen eli 16.3.2018. Asiassa oli riidatonta, että A:lle määrätty yhteydenpitorajoitus koski myös lähiomaisia eli B:tä. Lisäksi asiassa oli riidatonta, että X oli ollut A:n pyynnöstä yhteydessä B:hen pitääkseen B:n ajan tasalla tilanteesta. Yhteydenpito oli koskenut asiassa esitetyn selvityksen perusteella muun muassa A:n vangitsemista, B:n avustajan tarvetta, B:n valmistautumista kuulusteluun ja hänen kuulustelunsa toteutumista sekä A:n ja B:n perheen taloudellisia asioita.

Valvontalautakunta katsoi, että hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.4-kohdan sanamuoto ei näyttänyt rajaavan asianajajan yhteydenpitoa samaan rikoskokonaisuuteen kuuluvaan toiseen rikoksesta epäiltyyn. Koska ohjeiden soveltamisalaan liittyi epäselvyyttä, valvontalautakunta katsoi, että X ei tältä osin ollut toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti ollessaan yhteydessä B:hen.

Käräjäoikeus oli vangitsemispäätöksessä rajoittanut X:n päämiehen A:n yhteydenpitoa niin, että A ei saanut olla yhteydessä edes lähiomaisiin. X oli kuitenkin ollut yhteydessä B:hen ja välittänyt A:n viestejä B:lle. Hän oli siten toiminut käräjäoikeuden antaman yhteydenpitorajoituksen vastaisesti. Valvontalautakunta katsoi, että näin menetellessään X oli laiminlyönyt hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.5-kohdassa asetetun kunniallisuusvelvollisuutensa eli velvollisuutensa täyttää hänelle uskottu tehtävät rehellisesti.

(VAROITUS. Täysistunto 6.6.2019 § 8)

TO 3.5 KUNNIALLISSUUS

Kantelijana oleva asianajaja avusti asunto-osakeyhtiötä yhtiön ja sen osakkaan välisessä osakkaan huoneiston korjauskuluja koskeneessa riita-asiaassa. Osakkaan päävastuullisena avustajana toimi asianajaja X:n edustamassa toimistossa työskentelevä asianajaja A. X:n edustamassa toimistossa työskennellyt luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja B oli yllä todetun tehtävän hoidon ollessa kesken irtisanonut työsopimuksensa ja ilmoittanut siirtyvänsä kantelijan edustaman toimiston palvelukseen. Kantelija moitti X:ää siitä,

että A ja X olivat työnantajan direktio-oikeuden puitteissa saatuaan tietää B:n siirtymisestä kantelijan edustaman asianajotoimiston palvelukseen velvoittaneet B:n tutustumaan heidän hoidettavanaan olleeseen toimeksiantoon, vaikka B ei ollut sitä millään tavalla aikaisemmin hoitanut. Kyse oli asiattomasta ja epäeettisestä toiminnasta toista asianajotoimistoa kohtaan.

Valvontalautakunta totesi, että asianajotoimiston asiakkaana olleen päämiehen etu edellytti sitä, että mikään tieto, jonka päämies oli asiansa hoitamista varten asianajajalleen uskonut, ei millään tavalla välittynyt vastapuolen asiaa hoitavan asianajajan tietoon. B oli siirtymässä nimenomaan toimistoon, jonka asianajaja toimi vastapuolen asiamiehenä ja B oli tästä tietoinen. X:n edustama toimisto ei voinut ennen B:n irtisanoutumista tietää, miten aikaisessa vaiheessa B oli jo sopinut siirtymisestäään toiseen toimistoon. Vaikka B ei henkilökohtaisesti ollutkaan aikaisemmin hoitanut toimeksiantoja, joihin edellä viitattiin, ei X voinut varmuudella tietää, mitä asiaan hoitamiseen liittyviä seikkoja B:n tietoon oli mahdollisesti tullut. Määräämällä B:n tutustumaan nyt kysymyksessä olevien asioiden aineistoon, viime kädessä työnantajan direktio-oikeutta käyttämällä, X oli halunnut edistää nimenomaan toimiston asiakkaana olleen päämiehen etua ja oikeutta. B:n siirtyessä toiseen toimistoon, oli ratkaisevaa se tieto, mitä hän oli saanut viimeiseen työpäivään mennessä ennen työsuhteensa päättymistä. Sillä seikalla, että X:n toimenpiteet vaikuttivat myös B:n uudessa toimistossa asiaa hoitaneen asianajajan esteellisyyteen, ei tässä tilanteessa ollut sellaista merkitystä, joka olisi voitu ottaa huomioon X:n toimintaa arvioitaessa.

(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 27.9.2019 §:t 9 ja 10)

Käräjäoikeus moitti asianajajaa huolellisuusvelvollisuuden rikkomisesta ja epäasiallisesta käytöksestä.

TO 3.5 KUNNIALLIISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

SEURAAMUKSEN MÄÄRÄÄMINEN:

KOVENTAMISPERUSTE

SEURAAMUSMAKSU

Asia oli tullut vireille käräjäoikeuden tekemästä oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n 1 momentin mukaisesta ilmoituksesta asianajaja X:stä, joka toimi avustajana useissa käräjäoikeudessa vireillä olleissa asioissa.

X:ää moitittiin useista huolellisuusvelvollisuuden rikkomista koskevista asioista (määräaikojen laiminlyönneistä, selvitysten toimittamatta jättämisistä, laiminlyönneistä saapua asian käsittelyyn) sekä epäasiallisesta käyttäytymisestä tuomioistuinsovittelutilanteissa, joista avustajat oli jouduttu poistamaan salista erityisesti X:n käyttäytymisen vuoksi. Toisessa tapauksessa oikeuden puheenjohtaja oli joutunut puhuttelemaan X:ää.

Valvontalautakunta katsoi X:n menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. Seuraamusharkinnassaan valvontalautakunta arvioi X:n menettelyä kokonaisuutena. Valvontalautakunta otti huomioon myös sen, että X:lle määrätty aikaisemmin vuosina 2007–2018 yhteensä 13 kurinpidollista seuraamusta paitsi vastaavanlaisista hyvän asianajajatavan vastaisista menettelyistä myös muun muassa esteellisyydestä, asiakasvaratilin kirjanpidon huolimattomasta hoitamisesta ja kohtuuttomasta laskutuksesta.

Valvontalautakunta katsoi, että X:lle määrättyjen kurinpidollisten seuraamusten määrän vuoksi – vaikkakin osa seuraamuksista oli annettu yli 10 vuotta aikaisemmin – hänen

hyvän asianajajatavan vastaista menettelyään oli pidettävä asianajajista annetun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla toistuvana. X:n menettely oli ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa. Valvontalautakunta ei kuitenkaan havainnut, että X:n menettelyyn liittyisi sellaista asianajajista annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua epärehellistä tai tahallaan toisen oikeutta loukkaavaa menettelyä, jonka vuoksi X tulisi erottaa Suomen Asianajajaliiton jäsenyydestä. Arvioitaessa X:n hyvän asianajajatavan vastaista menettelyä kokonaisuutena valvontalautakunta katsoi, että X:lle tuli määrätä seuraamusmaksu.

(SEURAAMUSMAKSU 2 000 EUROA.

Täysistunto 6.6.2019 § 9)

TO 3.5 KUNNIALLIISUUS

ASIANAJAJAN YLIVELKAISUUS JA VELKOJEN HOITOTAPA

Asianajaja X ja Asianajotoimisto X Oy olivat olleet Suomen Asianajajaliiton hallituksen velkaantumis seurannassa vuodesta 2011 vuoteen 2013, vuodesta 2015 vuoteen 2016 sekä vuodesta 2017 vuoteen 2018. X oli ollut Asianajajaliiton hallituksen kuultavana velkaantumisestaan ensimmäisen kerran 2013. Vuoden 2017 ulosotto selvityksen alkaessa X:llä oli ollut perinnässä sekä hänen henkilökohtaisia velkojaan että Asianajotoimisto X Oy:n velkoja. Velat olivat olleet pääasiassa verovelkoja. X oli maksanut henkilökohtaiset ulosottoperinnässä olleet velkansa pois tammikuussa 2018, ja velkaantumis seuranta oli päättynyt X:n osalta 2.3.2018.

Asianajotoimisto X Oy:n verovelka oli ulosottorekisteriotteen 25.4.2018 mukaan lähes tuplaantunut, ja X oli maksanut kyseiset verovelat pois 4.6.2018. Ulosottovirastosta 14.6.2018 saadun selvityksen mukaan Asianajotoimisto X Oy:lle oli kuitenkin jälleen tullut ulosotto perintään uutta velkaa, ja sen määrä oli 20.9.2018 edelleen kasvanut. X oli maksanut osan toimintonsa verovelosta ja tehnyt loppuvelasta ulosottoviraston kanssa uuden maksusuunnitelman. X oli maksanut kaikki asianajotoimistonsa velat 22.10.2018, mutta hänelle oli tullut ulosotto perintään huomattavasti henkilökohtaista verovelkaa.

Asianajaja X oli ollut Asianajajaliiton hallituksen kuultavana velkaantumisestaan 26.10.2018. Tuolloin X ilmoitti, että hänen henkilökohtaiset ja Asianajotoimisto X Oy:n ulosotossa olleet velat oli maksettu kokonaisuudessaan, eikä ulosotossa ollut mitään perinnässä. Valvontalautakunta totesi, että X oli ollut tietoinen Asianajajaliiton suhtautumisesta verovelkojen toistuvaan suorittamiseen ulosoton kautta. X oli ollut jo aikaisemminkin seurannassa sekä hallituksen kuultavana samasta syystä.

Valvontalautakunta katsoi, että X oli menettänyt hyvän asianajajataivan vastaisesti suorittaessaan toistuvasti verovelkaa ulosoton kautta. X:n menettely oli ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen valvontalautakunta katsoi, että huomautusta ei voitu pitää riittävänä seuraamuksena X:n menettelystä.

(VAROITUS. 4. jaosto 26.4.2019 § 14)

2.3 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)

Yleiset velvollisuudet ovat asianajajan velvollisuuksia, jotka kohdistuvat tai voivat kohdistua oman asiakkaan lisäksi myös muihin hoidettavana olevaan tehtävään liittyviin tahoihin, kuten kollegoihin, viranomaisiin, tuomioistuimiin tai asiakkaan vastapuoleen. Kyse on myös laajemmasta yleisestä edusta.

Yleisiä velvollisuuksia sovellettaessa on otettava huomioon, että erilaiset velvollisuudet kohdistuvat hieman eri perusteiden ja erisältöisinä eri tahojakohtaan. Lojalisuus omaa asiakasta kohtaan on aina ensisijainen arviointiperuste eri tahoihin kohdistuvien velvollisuuksien mahdollisessa ristiriidassa.

Yleisiä velvollisuuksia ovat huolellisuus ja tehokkuus, ammattitaitovaatimus, salassapitovelvollisuus, asiakasvarojen hoitoa koskevat ohjeet, vastaamisvelvollisuus yhteydenottoihin, kieltä antaa palkkiota tehtävien hankkimisesta sekä rajoitukset tallenteiden hyödyntämisessä.

2.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)

Asianajajalla on huolellisuusvelvollisuus ja toimimisvelvollisuus. Tehtävät on hoidettava huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta. Huolellisuusvelvollisuuden ja toimimisvelvollisuuden erottaminen toisistaan korostaa sitä, että pelkkä toimiminen ei ole riittävää, vaan toimimisen on oltava huolellisuusvaatimuksen mukaista. Tehtävän vastaanottaminen luo asianajajalle velvollisuuden hoitaa vastaanotettu tehtävä tunnollisesti toimeksiantosopimuksen mukaisesti ja sen rajoissa. Tehtävä on aloitettava ja suoritettava kohtuullisessa ajassa, ellei muuta ole sovittu tai ellei asiasta tai olosuhteista muuta johdu.

Valvontalautakunnan ratkaisuissa on usein kysymys siitä, että kantelija kokee asianajajan viivytelleen asian hoitamisessa tai menetelleen huolimattomasti. Oman asiakkaan kanteluista suuri osa koskee asianajajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan huolellisuusvelvollisuuden rikkomista. Tähän liittyy yleensä myös moitteita siitä, ettei asiakasta informoida riittävästi tehtävän edistymisestä ja sen vaiheista.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista koskevan lain 8 §:n 1 momentin 6-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatappaa koskevien ohjeiden 4.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 4.1 HUOLELLISUUS (LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJISTA 8 § 1 MOM. 6-KOHTA)

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja X oli toiminnut kantelijan avustajana turvapaikka-asiassa ja laatinut valituksen ja vastineen hallinto-oikeuteen. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että toimeksiantoa oli hoidettu puutteellisesti. X ei ollut toimittanut hallinto-oikeuteen asian kannalta olennaisia materiaaleja sisältävää muistikorttia.

Valvontalautakunta piti uskottavana X:n ilmoitusta siitä, että muistikortti oli sinänsä postitettu hallinto-oikeudelle ja että X oli saatuaan tiedon muistikortin katoamisesta ottanut yhteyttä kantelijan uuteen avustajaan varmistaakseen, ettei kantelijalle aiheudu tapahtuneesta

vahinkoa. Valvontalautakunta kuitenkin katsoi, että koska kyseinen muistikortti oli sisältänyt kantelijan kannalta arkaluonteisia tietoja, sen lähettämisen olisi tullut tapahtua todistettavalla ja varmalla tavalla, mitä tavallisen kirjeen lähettäminen ei nykyisin ole, ja materiaali oli X:n menettelyn seurauksena joutunut kadoksiin.

Valvontalautakunta katsoi, että lähettämällä arkaluonteista materiaalia tavallisena kirjepostina luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja X oli menetellyt huolimattomasti.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 10.6.2019 § 14)

TO 4.1 HUOLELLISUUS

Asianajaja X oli saanut hoidettavakseen lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamista koskeneen asian. X esitti tehtävästä aiheutuneen laskun kantelijan maksettavaksi. Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä teki kantelijan nimissä hallinto-oikeudelle valituksen lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamista koskeneesta lastensuojelun tekemästä päätöksestä, vaikka kantelija ei ollut omissa eikä lapsensa nimissä tehnyt X:n kanssa toimeksiantosopimusta kyseisestä asiasta. Lisäksi X oli virheellisesti ilmoittanut, ettei 12-vuotias lapsi voinut valittaa kiireellisen sijoittamisen jatkamista koskeneesta päätöksestä. Mikäli valitus olisi tehty lapsen nimissä, lapselle olisi myönnetty oikeusapu asiaan.

Asianajaja X ilmoitti, että hän oli saanut kyseistä tehtävää koskeneen toimeksiannon kantelijalta. Lapsi ei ollut käyttänyt mitään itsenäistä päätösvaltaa toimeksiannon syntymiseksi ja X kiisti antaneensa kantelijalle virheellistä tietoa.

Valvontalautakunta totesi, että asiassa saadusta selvityksestä ilmeni, että asianosaisten sähköpostikirjeenvaihdon perusteella kantelija oli omissa nimissään tarjonnut X:lle toimeksiantoa tehdä hallinto-oikeudelle poikansa kiireellisen sijoituksen jatkamista koskenut valitus. X oli laatinut valituksen, jonka kantelija oli sähköpostin perusteella hyväksynyt. X oli kantelijalle lähettämässään sähköpostissa todennut, ettei kantelijan poika ”alaikäisenä voi olla valittajana”. Poika oli ollut syksyllä 2018 14-vuotias.

Lastensuojelulain 21 §:n nojalla kaksitoista vuotta täyttäneellä lapsella oli oikeus käyttää huoltajan tai muun laillisen edustajan ohella erikseen puhevaltaansa itseään koskevassa

lastensuojeluasiassa. X:n käsitys siitä, ettei lapsi olisi voinut olla itse valittajana asiassa, oli ollut ilmeisen virheellinen. Kantelijan ei ollut maallikkona tarvinnut tätä tietää siitä huolimatta, että hänellä oli aiemminkin ollut lapsiinsa liittyviä oikeudenkäyntejä. Asianajajana X:n olisi tullut kiinnittää kantelijan huomiota asiaan ennen muuta sen takia, että valituksen laatimisen lapsen nimissä olisi mahdollistanut oikeusavun saamisen asiaan toisin kuin kantelijan ollessa valittajana. Jos X olisi kertonut kantelijalle eri vaihtoehdoista, olisi jäänyt kantelijan päätettäväksi, kenen nimissä valitus tehtiin.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 22.2.2019 § 5)

TO 4.1 HUOLELLISUUS

Asianajaja X oli avustanut kantelijaa asunnon homeongelmaan liittyvässä vahingonkorvausasiassa. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että X oli perusteettomasti ja kantelijan tietämättä yrittänyt nostaa palkkionsa kantelijan oikeusturvavakuutuksesta. X ei ollut kertonut kantelijalle laskun määrää tai lähettävänsä laskun vakuutusyhtiöön. X myönsi, että kantelijalle ei ollut toimitettu laskua lainkaan. X oli noudattanut vakuutusyhtiöstä saamiaan ohjeita toimittaessaan laskun vain vakuutusyhtiölle. Myös kantelijan taloudellinen tilanne oli vaikuttanut X:n päätökseen toimittaa lasku vakuutusyhtiöön.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan asiakkaalla on vakuutusyhtiötä paremmat edellytykset arvioida laskun kohtuullisuutta ja tehtyjä toimenpiteitä. Valvontalautakunta on ratkaisukäytännössään tämän perusteella katsonut, että asianajajan tulee lähettää laskunsa vakuutusyhtiön lisäksi myös päämiehelleen toimeksiantoissa, joissa asianajokulut katetaan oikeusturvavakuutuksella. Valvontalautakunta totesi, ettei asiakkaan mahdollista maksukyvyttömyyttä tai vakuutusyhtiön työntekijän antamia ohjeita laskun toimittamisesta voida pitää perusteltuina syinä jättää lasku toimittamatta asiakkaalle.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 12.12.2019 § 17)

TO 4.1 HUOLELLISUUS VIIVYTTELY

X oli kesäkuussa 2016 määrätty pesänjakajaksi suorittamaan kantelijan ja tämän entisen puolison avioero-ositus. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että tämä viivytteli osituksen suorittamisessa. Kantelija oli vuodesta 2016 alkaen pyytänyt X:ää suorittamaan osituksen, laittamaan omakotitalon myyntiin ja jakamaan irtaimiston.

Valvontalautakunta totesi, että pesänjakajan määräämisen ja omakotitalon myyntilupahakemuksen tekemisen välillä oli kulunut aikaa kaksi vuotta. X perusteli myyntilupahakemuksen tekemisen ajankohtaa kantelijan ja tämän entisen puolisonsa välisen seksuaalirikosasian tuomioistuinkäsittelyn kestolla ja sillä, että vasta kesällä 2018 hovioikeuden tuomion antamisen jälkeen oli vahvistunut, ettei kantelijan entisellä puolisolla ollut viran menettämisen vuoksi mahdollisuutta osituksessa lunastaa itselleen kantelijan osuutta talosta.

Valvontalautakunta totesi, että omakotitalon myynnin lykkääminen ilman osituksen molempien osapuolten suostumusta osituksesta riippumattoman rikosasian käsittelyn keston vuoksi ei ollut hyväksyttävä lykkäysperuste. Valvontalautakunta katsoi, että X oli laiminlyönyt velvollisuutensa hoitaa pesänjakajan tehtävää tarpeellisella joutuisuudella, kun hän oli hakenut omakotitalon myyntilupaa vasta kesäkuussa 2018. Valvontalautakunta ei havainnut, että X olisi muutoin viivytellyt osituksen toimittamisessa.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 14.6.2019 § 22)

TO 4.1 HUOLELLISUUS TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

Asianajaja X oli moittinut ja vähätellyt toista konkurssipesän pesänhoitajana toiminutta asianajaja Y:tä ja tämän ammattitaitoa ja väittänyt totuudenvastaisesti, että Y olisi saanut useita huomautuksia Asianajajaliitolta ja vedonnut perusteetta keskeneräisiin kanteluasioihin. X oli myös vaatinut pesänhoitajan palkkion alentamista, ja hovioikeus oli vahvistanut käräjäoikeuden alentaman palkkion määrän.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan tehtävänä on ajaa päämiehensä etuja, ja täl-

laiseen etujen valvontaan kuuluu muun muassa kannan ottaminen pesänhoitajan palkkioon, missä tarkoituksessa pesänhoitajan toimintaan on voitava kohdistaa arvostelua.

Valvontalautakunnan havaintojen mukaan X oli pesänhoitajan palkkion alentamista vaatiessaan harkintansa mukaisesti ajanut päämiehensä etua asiassa. Valvontalautakunta ei havainnut, että tähän olisi sisältynyt kantelijan hyvän asianajajatavan vastaista arvostelua. Sen sijaan valvontalautakunta totesi, että X oli käräjäoikeudelle laatimassaan lausumassa kirjoittanut Y:n saamia useita huomautuksia koskevan maininnan toisen käden tietojen perusteella, joita hän ei ollut tarkistanut. X oli myöntänyt maininnan olleen osittain paikkansa pitämätön. Valvontalautakunta katsoi, että erityisesti lausuman luonne huomioon ottaen X oli näin menetellessään toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 17.12.2019 § 13)

TO 4.1 HUOLELLISUUS

Kantelija oli nostanut osakeyhtiöoikeudellisen vahingonkorvauskanteen neljää henkilöä vastaan. Asianajaja X oli antanut vastauksen kanteeseen kaikkien vastaajien, myös A:n, puolesta, joka ei ollut ollut tietoinen siitä, että X edustaisi myös häntä. Perusteena toiminnalleen X oli ilmoittanut toimineensa A:n edun mukaisesti tämän asianhoitajana, koska vastaamatta jättämiseen olisi liittynyt A:n oikeudenmenetyksen riski.

Valvontalautakunta totesi, että X ei ollut itse aktiivisesti pyrkinyt olemaan yhteydessä A:han. X ei ollut myöskään laatimassaan vastauksessa taikka muutoin käräjäoikeudelle ilmoittanut, ettei ollut saanut A:han yhteyttä. Lisäksi X ei ollut myöskään tarkistanut käräjäoikeudelta, oliko A jo itse toimittanut vastauksensa sille. Valvontalautakunta katsoi, että X oli toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti, kun hän ei huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti ollut selvittänyt, haluaako A hänen edustavan itseään.

(VAROITUS. 1. jaosto 26.9.2019 § 12)

TO 4.1 HUOLELLISUUS

PALKKIO-OHJE 1.2: PALKKION ALENTAMINEN OIKEUSTURVA-ASIA

Kantelijana ollut vakuutusyhtiö oli myöntänyt oikeusturvaedun 11 vakuutetulleen riita-asioihin, joissa vastapuolena oli asumisoikeuskohteen omistajana ollut yhtiö. Asianajaja X avusti muun muassa kantajina olleita vakuutettuja. Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä ei ilmoittanut kantelijalle asiakkaidensa kanssa tekemistään laskutuksensa alentamista koskeneista sopimuksista ja piti itsellään vakuutettujen omavastuuosuudet. X maksoi omavastuuosuudet kantelijalle vasta valvonta-asian vireille tulon jälkeen. X las-kutti asiassa 360 780 euroa (sis. alv), ja kunkin asiakkaan osuus asianajo- ja oikeudenkäyntiku-luista oli X:n asiakkaille toimittaman laskun mu-kaan noin 17 500 euroa. X toimitti kantelijalle tämän suuruiset laskut, ja kantelija maksoi va-kuutuskirjan mukaiset vakuutusmäärät.

X oli tehnyt asiakkaidensa kanssa sopimuk-sen palkkiostaan ilmoittamatta tästä kantelijalle. Sopimuksen mukaan palkkion määrä oli vakuu-tusmäärän mukainen enimmäiskorvaus, joka sisälsi omavastuun ja arvonalisäveron. X lähetti asiakkailleen laskut, joissa vakuutusmäärän ylittävät osuudet oli hyvitetty ja asiakkaiden maksettavaksi ei vakuutuskorvauksen jälkeen jäänyt mitään. X oli antanut asiakkailleen alen-nuksen, joka olisi tullut huomioida myös kante-lijan maksettavaksi tulleissa kuluissa. Kantelija katsoi, että harhaanjohtavan laskutuksen vuoksi kantelija oli maksanut X:lle jokaisen asiakkaan osalta omavastuuosuuden verran liikaa.

X ilmoitti, että suurin osa kantelijan suo-rittamista maksuista tilittyi asianajotoimistolle 21.12.2017. Asianajotoimisto oli 21.12.2017 tai muutama päivä tämän jälkeen tehnyt lä-hes kaikkien asiakkaiden kanssa sopimuksen palkkiosta. Sopimuksessa todettiin, että ”Toi-meksiantaja on velvollinen maksamaan Asian-ajotoimisto Z Oy:n oikeudenkäyntikululaskun oikeusturvavakuutuksen enimmäiskorvaus-määrää vastaavalta osalta (sisältää omavastuun ja alv 24 %).”

X:n käsityksen mukaan palkkiosopimuksil-la ei ollut merkitystä vakuutuskorvausten kan-nalta, koska vakuutusyhtiön olisi oikeusturva-

Asianajaja ei antanut vakuutusyhtiölle vastaavaa alennusta palkkiostaan kuin asiakkailleen ja piti itsellään vakuutettujen omavastuuosuudet.

päätösten ja vakuutusehtojen mukaan joka tapauksessa vähennettävä omavastuuosuudet. Palkkiosopimuksilla sovittiin oikeudenkäyntiku-lukorvauksesta niin, että asiakkaan tuli maksaa vakuutuskorvaus lisättyinä omavastuuosuutta vastaavalla määrällä. X:n käsityksen mukaan kantelija oli virheellisesti maksanut sekä kor-vaussumman että asiakkaalle kuuluvan omavas-tuuosuuden asianajotoimistolle. Tämän lisäksi kantelija oli vakuutus päätöksissään ilmoittanut, että vakuutusmäärä oli tällä suorituksella täyt-tynyt. Kantelijan olisi pitänyt pidättää oma-vastuuosuus suorittamastaan maksusta, olipa oikeudenkäyntikuluvaatimus enimmäiskorvaus-määrä tai sitä suurempi määrä.

X:n ilmoituksen mukaan asianajotoimisto ei ollut laskuttanut asiakkaitaan, koska korvaus-päätösten mukaan kantelija oli maksanut sum-man, joka suuruudeltaan sisälsi myös asiakkaan omavastuuosuuden. Asianajotoimisto ei ollut voinut lähteä laskuttamaan omavastuuosuuksia asiakkailta, koska kantelija ei ollut vähen-tänyt omavastuuosuuksia suorittamistaan kor-vauksista. Asianajotoimisto ei voinut periä omavastuuosuutta kahteen kertaan. X:n mu-kaan asianajotoimiston toiminta ei ollut vastoin palkkio-ohjeen 1.2-kohtaa, koska annetulla alennuksella ei ollut merkitystä vakuutusyhtiön maksettavaksi tulevaan osuuteen.

Valvontalautakunta totesi, että X oli tehnyt asiakkaidensa kanssa sopimuksen palkkiostaan ilmoittamatta tästä sopimuksesta kantelijana olevalle vakuutusyhtiölle. Sopimuksen mukaan palkkion määrä oli vakuutusmäärän mukainen enimmäiskorvaus, joka sisälsi omavastuun ja arvonalisäveron. X oli lähettänyt asiakkailleen las-

kut, joissa vakuutusmäärän ylittävät osuudet oli hyvitetty ja asiakkaiden maksettavaksi ei vakuutuskorvauksen jälkeen jäänyt mitään. X:n asiakkaidensa kanssa tekemien sopimusten jälkeen vakuutusyhtiöllä olisi ollut oikeus vähentää vakuutuskorvauksesta omavastuuosuutena 15 prosenttia X:n laskuttamasta määrästä. X olikin vakuutusyhtiön vaatimuksesta palauttanut vakuutusyhtiölle asiakkaidensa omavastuuosuuksia vastaavat määrät.

Valvontalautakunta katsoi, että X oli menetellyt palkkio-ohjeen 1.2-kohdan vastaisesti jättäessään antamatta vakuutusyhtiölle vastaavaa alennusta palkkiostaan, jonka hän oli antanut asiakkailleen ja jättämällä ilmoittamatta vakuutusyhtiölle asiakkaidensa kanssa tekemästään sopimuksesta.

(VAROITUS. 2. jaosto 22.2.2019 § 13)

2.3.2 Vastaamisvelvollisuus (TO 4.5)

Asianajaja on velvollinen kohtuullisessa ajassa vastaamaan asianajotoiminnassaan saamiinsa yhteydenottoihin, ellei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta.

Jos asianajaja on ilmoittanut hoitavansa tehtäviä vieraalla kielellä, hän on velvollinen tarvittaessa käyttämään tätä kieltä asianajotoiminnassaan.

TO 4.5 VASTAAMISVELVOLLISUUS

Kantelijoiden mukaan A:n kuolinpesään liittyi epäselvyyksiä. Kantelijat olivat muun muassa riitauttamassa A:n tekemän testamentin. A:lla oli ollut yhtiö C Ky. Asianajaja X toimi kuolinpesän riitaisuuksissa B:n ja hänen perheensä asiamiehenä ja hän oli aikaisemmin toiminut A:n ja C Ky:n asiamiehenä. Kantelijat moittivat X:ää muun muassa siitä, että tämä ei ollut vastannut kantelijan sähköpostiviestiin, jossa kantelija moitti X:ää esteelliseksi tehtävänsä. X katsoi, ettei ollut esteellinen toimimaan B:n asiamiehenä kantelijan esiin tuomissa asioissa, mistä hän ilmoitti kantelijalle samana päivänä 21.1.2019. Kantelija lähetti uuden viestin 21.1.2019, jolloin X katsoi, että vastaaminen oli aiemman vastauksen johdosta tarpeetonta. X oli vastannut viestiin, että

hän ei ollut ollut yhteydessä kantelijan mainitsemiin tahoihin lähes kymmeneen vuoteen ja että hän ei katsonut olevansa esteellinen. Kantelija oli tämän jälkeen lähettänyt X:lle uuden viestin, jonka kantelija oli nimennyt olevan ”uudelleenarviointivaatimus oikeilla esteellisyysfaktoilla ja ajankohtatiedoilla” ja jossa kantelija oli viitannut X:n aiempaan viestiin sekä vaatinut tätä muuttamaan vastaustaan. X ei vastannut kyseiseen viestiin, koska oli pitänyt sitä tarpeettomana.

Valvontalautakunta totesi, että X oli vastannut kantelijan aiempaan esteellisyyttä koskevaan sähköpostiviestiin. Kantelijan lähettämä toinen viesti oli sisältänyt uusia kommentteja asiassa, jolloin vastaamista ei ollut pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Valvontalautakunta katsoi, että X oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti, kun hän ei ollut vastannut saamaansa yhteydenottoon.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 26.9.2019 § 7)

2.4 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)

Asianajotoiminnan perusarvoja koskevassa 3.1-kohdassa määritelty lojaalisuus tarkoittaa asianajajan ehdotonta velvollisuutta valvoa vain asiakkaansa etua. Tämä lojaalisuusvelvoite on pohjana niille tapaohjeiden 5. luvun säännöille, jotka toisaalta asettavat asianajajalle aktiivisia asiakkaaseen kohdistuvia velvollisuuksia ja toisaalta rajaavat asianajajan toimintaa.

Suuri osa asianajajien asiakkaiden tekemistä kanteluista koskee tilanteita, joissa ei ole asiakkaan mukaan vastattu hänen yhteydenottoihinsa eikä asiakkaalla ole ollut riittävästi tietoa siitä, missä vaiheessa hänen asiansa käsittely on. Erityisesti pesänselvittäjää koskevissa kanteluissa on usein kysymys siitä, että pesän osakkailta ei ole tietoa pesänselvityksen etenemisestä.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta, 10-kohdassa tapaohjeiden 4.5- ja 5.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista ja 12-kohdassa tapaohjeiden 5.5-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

Asianajaja oli luopunut tehtävästä päivää ennen istuntoa ilmoittamatta siitä asiakkaalleen.

2.4.1 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9)

Asianajaja ei saa luopua vastaanottamastaan tehtävästä ilman asiakkaansa lupaa, paitsi jos hän on velvollinen luopumaan siitä, asiakas menettelee vilpillisesti, asiakkaan ja asianajajan välille on asiakkaan menettelyn vuoksi syntynyt luottamuspula tai muuten on olemassa erityinen syy.

Erityisiä syitä ovat ainakin, jos asiakas asianajajan huomautuksen jälkeenkin

1. on asianajajan kanssa olennaisesti eri mieltä siitä, millä tavalla tehtävää pitäisi hoitaa;
2. toimii olennaisesti vastoin asianajajan neuvoa;
3. laiminlyö olennaisesti myötävaikutusvelvollisuutensa;
4. käyttäytyy epäasiallisesti tai rasittaa asianajajaa kohtuuttomasti; tai
5. jättää maksamatta asianajajan vaatiman ennakon tai laskun.

2.4.2 Menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10)

Luopuessaan tehtävästä asianajajan on vältettävä menettelytapaa, joka saattaa vahingoittaa asiakkaan etua. Asianajajan on varattava asiakkaalle kohtuullinen aika kääntyä toisen asianajajan puoleen.

Asianajajan on ilmoitettava tehtävästä luopumisesta ja sen syystä asiakkaalleen viipymättä.

Asianajajan on lisäksi noudatettava, mitä on erikseen säädetty velvollisuudesta pyytää tuomioistuimelta tai muulta viranomaiselta lupa tehtävästä luopumiseen tuomioistuinasioissa sekä määräyksen- ja nimityksenvaraisissa tehtävissä.

TO 5.10 MENETTELY TEHTÄVÄSTÄ LUOVUTTAESSA

TO 3.1 LOJAALISUUS

Asianajaja X oli huhtikuussa 2012 saanut kantelijalta tehtävän avustaa kantelijaa puutteellista hammashoitoa koskeneessa potilasvahinkoasiassa. Kantelija nosti tammikuussa 2016 kanteen kaupunkia ja Potilasvakuutuskeskusta vastaan ja vaati vastaajia yhteisvastuullisesti korvaamaan vahingonkorvauksena yhteensä noin 37 600 euroa. Kantelija vaati ensisijaisesti korvausta potilasvahinkolain perusteella Potilasvakuutuskeskustalta ja toissijaisesti vahingonkorvauslain perusteella kaupungilta.

Joulukuussa 2017 järjestetyssä valmisteluistunnossa X pyrki saamaan kantelijan luopumaan kanteesta, koska kanteella ei X:n näkemyksen mukaan ollut menestymismahdollisuuksia. Vastapuolena ollut Potilasvakuutuskeskus olisi tällöin luopunut vaatimasta kantelijalta oikeudenkäyntikulujaan. Kun kantelija ei suostunut luopumaan kanteesta, X päätti toimeksiannon.

Kantelija moitti X:ää lukuisista seikoista: X oli yksipuolisesti luopunut tehtävän hoitamisesta ilmoittamalla tästä käräjäoikeudelle päivää ennen 13.12.2017 pidettäväksi aiottua istuntoa. Kantelija sai tiedon asiasta ja istunnon peruuttamisesta käräjäoikeudesta aamulla 13.12.2017. Lisäksi X:n edustama asianajotoimisto oli kesäkuussa 2014 nostanut tuntiveloituksensa 210 eurosta (alv 0 %) 230 euroon (alv 0 %) ilmoittamatta tuntiveloituksen muutoksesta kantelijalle.

Asiassa saadun selvityksen mukaan potilasvahinkoasiasiaa oli pyritty sopimaan valmisteluistunnossa 12.12.2017 siten, että kantelija luopuisi kanteestaan, jolloin vastapuolena ollut Potilasvakuutuskeskus ei vaatisi kantelijalta 28 000 euron oikeudenkäyntikulujaan. Kantelija ei ollut X:n pyrkimyksistä huolimatta suostunut sopimaan asiaa. X:n mukaan kantelijan vaatimuksilla ei ollut menestymismahdollisuuksia, ja kanteesta luopuminen oli ainoa kantelijan edun mukainen vaihtoehto.

Valvontalautakunta totesi, että X:llä oli ollut tapaohjeiden 5.9-kohdan mukainen erityinen syy päättää toimeksianto. X ei tältä osin ollut tehtävästä luopuessaan menettelyt hyvän asian-

ajajatavan vastaisesti. X oli luopunut tehtävän hoitamisesta valmisteluistunnossa 12.12.2017. Asian käsittelyä oli ollut tarkoitus jatkaa kärjäoikeudessa seuraavaksi päiväksi sovituissa istunnonssa. X oli ilmoittanut tehtävästä luopumisesta kärjäoikeudelle, mutta ei kantelijalle. Kantelija oli X:n ilmoituksen mukaan ollut tietoinen siitä, että X luopuisi tehtävän hoitamisesta, mikäli kantelija ei menetteli X:n suosittelemalla kantelijan edun mukaisella tavalla.

Valvontalautakunta totesi, että edellä todettu seikka ei ollut poistanut X:n velvollisuutta ilmoittaa tehtävästä luopumisesta hyvän asianajajatavan edellyttämällä tavalla viipymättä myös kantelijalle. X:llä oli ollut tehtävästä luopuessaan velvollisuus välttää menettelytapaa, joka saattaisi vahingoittaa asiakkaan etua. Ottaen huomioon, että asian suullisen käsittelyn oli määrä jatkua kärjäoikeudessa jo luopumista seuraavana päivänä, X:llä oli ollut korostettu velvollisuus ilmoittaa tehtävästä luopumisesta viipymättä kärjäoikeuden lisäksi myös kantelijalle, jotta kantelija olisi voinut ryhtyä hankkimaan uutta avustajaa ja/tai ryhtyä selvittämään mahdollisuutta istunnon siirtämiseen.

Tehtävästä esitetyistä laskuista ilmeni, että toimiston arvonlisäveroton tuntiveloitus oli ollut 16.6.2014 päivätällä laskulla 210 euroa. Tämän jälkeen esitetyillä laskuilla toimiston arvonlisäveroton tuntiveloitus oli 230 euroa. X piti mahdollisena, ettei kantelijalle ollut ilmoitettu yleiskorotuksen myötä nousseesta tuntiveloituksesta. Valvontalautakunta katsoi, että X oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti myös laiminlyömällä velvollisuutensa ilmoittaa toimistonsa tuntiveloituksen korotuksesta.

(VAROITUS. 2. jaosto 26.9.2019 § 13)

2.4.3 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje)

Asianajajan asiakkaaltaan laskuttaman palkkion on oltava kohtuullinen sekä säädösten ja Asianajajaliiton ohjeiden mukainen. Palkkio-ohjeen 1.1-kohdan mukaan palkkion on oltava oikeassa suhteessa tehtävän laatuun ja sen vaatimaan työmäärään sekä muutoinkin kohtuullinen.

Palkkio-ohjeen 5-kohdan mukaan lasku

on eriteltävä asiakkaan kanssa sovituin tavoin. Ellei muuta ole sovittu, asianajolaskussa on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden tarkoituksenmukainen erittely, jonka perusteella asiakas voi arvioida laskun sopimuksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta.

Valvontalautakunta on ratkaisukäytännössään omaksunut kannan, jonka mukaan laskussa tulee pääsääntöisesti olla eriteltyä joko toimenpidekohtainen veloitus tai toimenpiteeseen käytetty aika, jolloin päämies voi tuntiveloituksen tietäen muodostaa käsityksensä laskun kohtuullisuudesta.

Kanteluissa ja palkkioriiita-asioissa on voitu moittia asianajajaa kohtuuttoman korkeasta laskutuksesta tai muista laskutusmenettelyyn liittyvistä seikoista. Asianajajan voidaan katsoa menettelleen normaalia korkeamman laskutuksensa vuoksi hyvän asianajajatavan vastaisesti. Kohtuuton laskutus on omiaan vähentämään yleistä luottamusta ja arvostusta koko asianajajakuntaa kohtaan. Mikäli asianajajan on havaittu menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti selvästi kohtuuttoman korkealla laskutuksellaan, valvontalautakunta on pääsääntöisesti määrännyt tälle kurinpidolliseksi seuraamukseksi varoituksen tai huomautuksen.

Palkkioriiita-asioissa tehdyt päätökset, joissa palkkiota on suositettu alennettavaksi, saatetaan Asianajajaliiton hallituksen tietoon sen arvioimiseksi, tuleeko hallituksen yleisvalvontavelvollisuutensa nojalla saattaa annetun suosituksen vuoksi vireille myös valvonta-asia, ellei valvontalautakunta ole jo käsitellyt asiaa myös valvonta-asiana.

Erona valvonta-asiaan, jonka voi saattaa vireille kuka tahansa henkilö, voi palkkioriidan saattaa vireille vain se, jonka maksettavaksi lasku on osoitettu. Kuitenkin esimerkiksi pesänselvittäjän laskua voi kuka tahansa kuolinpesän osakkaista moittia tarvitsematta tähän muiden osakkaiden suostumusta. Tulkinta on ollut, että asianajajan noudattaessa annettua kohtuullistamissuosituksista palautus tehdään pesän varoihin, jolloin suosituksen suuruuden kannalta ei ole merkitystä, vaikka joku osakas mahdollisesti luopuisi vaatimasta palkkion kohtuullistamista.

Valvontalautakuntaan tulee yhteydenotto-

ja myös tilanteissa, joissa henkilö on oikeuden päätöksellä tuomittu maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Näissä tapauksissa oikeus on kuitenkin jo ottanut kantaa laskun kohtuullisuuteen, eikä vastapuoli voi saattaa vireille palkkiorita-asiaa. Myös omat päämiehet saattavat vaatia palkkion kohtuullistamista sillä perusteella, että tuomioistuin on kohtuullistanut laskua, joka on tuomittu vastapuolen maksettavaksi, mutta asianajaja perii loppuosaa laskusta omalta päämieheltään. Tuomioistuimen suorittama kohtuullistaminen kohdistuu kuitenkin nimenomaan vastapuoleen ja asianajajalla on lähtökohtaisesti oikeus veloittaa erotus omalta päämieheltään.

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO

TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA

PALKKIO-OHJE 1.1

LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA

Asianajotoimistossa työskentelevä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja Y avusti kantelijaa sopimukseen perustuvassa erimielisyyssiassa. Y oli luvan saaneena oikeudenkäyntiavustajana valvontalautakunnan valvonnan alainen vain luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä, joten palkkiorita-asia kohdistettiin Y:n valvonnasta vastanneeseen asianajaja X:ään. Hakija katsoi, että yhteensä 10 514,06 euron lasku oli kohtuuton. Hakija paljoksui Y:n ajankäyttöä kahdeksan tuntia ylittävältä osin. Hakija oli todennut pitävänsä asiaa yksinkertaisena ja nopeasti selvittävänä kokeneelle työoikeuden ammattilaiselle, jollaisena Y oli itseään markkinoinut. Hakija piti kohtuuttomana erityisesti Y:n Kööpenhaminan matkaan liittyvää laskutusta ottaen huomioon, että matkasta ei ollut ilmoitettu hakijalle etukäteen. Hinnasta hakija oli lisäksi päätellyt Y:n käyttäneen lentomatkaansa business-luokkaa ja koko matka on tehty hakijalta salaa.

Valvontalautakunta katsoi, että Y:n Kööpenhaminan matkaan liittyvä laskutus oli asiassa esitetyn perusteella ollut kokonaisuudessaan kohtuuton. Lisäksi valvontalautakunta katsoi, että Y:n käyttämän tanskalaisen asianajotoimiston lasku oli ollut kohtuuton siltä osin kuin se ylitti 601,42 euroa. Valvontalautakunta to-

tesi, että koska kantelijalle ei ollut esitetty kyseistä laskua, tällä ei ollut mahdollisuutta arvioida laskutettujen toimenpiteiden tarpeellisuutta tai laskun kohtuuttomuutta. Valvontalautakunta suositti, että Y:n laskutusta alennetaan 4 003 euroa, mihin sisältyi alv 24 %.

(SUOSITUS PALKKION ALENTAMISESTA. 1. jaosto 15.11.2019 § 14)

PALKKIO-OHJE 1.6

Asianajaja X oli avustanut kantelijaa kolmen asunto-osakeyhtiön osakkaan maksamattomien vastikkeiden perinnässä. Kantelijan mukaan toimeksiantoa vastaanotettaessa kantelija oli nimenomaisesti maininnut, etteivät asianajokulut saa nousta kohtuuttomiksi saatavien ollessa pienet ja oli sovittu, että asunto-osakeyhtiö maksaa 15 % laskusta ja loput asianajokuluista kattaa yhtiön oikeusturvavakuutus. Vakuutusyhtiön korvauspäätöksen mukaan omavastuuosuus oli ollut 994,49 euroa (15 %), mutta asunto-osakeyhtiö on lopulta maksanut X:lle 6 578,20 euroa.

Valvontalautakunta totesi, että oikeusturva-asiassa asianajaja on sidottu vakuutusyhtiön päätökseen siitä, mitä vakuutusyhtiö on katsonut vakuutusehtojen perusteella olevansa velvollinen suorittamaan vakuutuksenottajalle asianajajan laskusta, ellei asiakkaan kanssa ole toimeksiantoa vastaanotettaessa muusta sovittu. X:n mukaan kantelijan kanssa ei ollut toimeksiannon alussa sovittu lopullisten kulujen jakautumisesta kantelijan ilmoittamalla tavalla. X:n kertomaa tuki valvontalautakunnalle toimitettu toimeksiantosopimus, jossa oli ehto, jonka mukaan toimenpiteet laskutetaan suoraan päämieheltä riippumatta mahdollisen oikeusturvapäätöksen sisällöstä. Toimeksiantosopimuksessa X oli oikeutettu laskuttamaan kantelijalta myös vakuutusyhtiön korvauspäätöksen ulkopuolelle jäävän osuuden. X ei ollut näin ollen menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 8.4.2019 § 13)

2.4.4 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13)

Asianajajan on oma-aloitteisesti annettava asiakkaalle tieto mahdollisuudesta saada katettua asian-

ajokuluja oikeusturvavakuutuksesta tai julkisista varoista.

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 3.5 KUNNIALISUUS

TO 5.13 ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN ULKOPUOLISIN VAROIN

YHTEINEN SEURAAMUS EROTTAMINEN

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja X oli antanut kantelijalle virheellistä tietoa oikeusapu-laista selvittäessään kantelijalle, että yksityisen avustajan kuluihin voisi saada oikeusapua ainostaan, jos asian käsittely etenisi tuomioistui-meen. Asianajajan oli oma-aloitteisesti annettava asiakkaalle tieto mahdollisuudesta saada katettua asianajokuluja julkisista varoista jo toimeksiannon vastaanottamisen yhteydessä. Mahdollisuus julkisen oikeusavun käyttämiseen oli otettava asiakkaan kanssa keskusteltavaksi, vaikka asianajaja itse arvioisi, että asiakkaalla ei ollut mahdollisuutta varallisuutensa tai tulojensa perusteella saada julkista oikeusapua.

X oli toimeksiannon vastaanotettuaan laiminlyönyt velvollisuutensa antaa kantelijalle välittömästi tietoa mahdollisuudesta saada asianajokuluja katettua julkisista varoista. X ei myöskään näyttänyt toteen sitä, että kantelija olisi tehnyt päätöksen olla käyttämättä mahdollisuutta saada kulunsa katettua oikeusavun kautta. Sillä seikalla, että X oli tehnyt oletuksia kantelijan tulotasosta tämän ammatin perusteella, ei ollut merkitystä asian arvioinnissa.

(Yhteinen seuraamus viidestä valvonta-asiasta: EROTTAMINEN. Täysistunto 6.6.2019 § 4. Ei lainvoimainen)

TO 5.13 ASIANAJOPALKKION KATTAMINEN

ULKOPUOLISIN VAROIN

LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja X oli toiminut kantelijan avustajana rikosasiassa, jossa kantelija oli ollut vastaajana. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, ettei X ollut informoinut kantelijaa mahdollisuudesta oikeusapuun. X:n mukaan päämies oli ollut elinkeinonharjoittaja eli yritysasiakas. Oikeusapu instituutiona ei ollut ollut millään lailla läsnä asiakkuudessa eikä kyseessä ollut ollut tuolloin oikeusapuun oikeutet-

tu asiakas. Oikeusapulain 2 §:n 3 momentin mukaan oikeusapua ei anneta yhtiölle tai yhteisölle.

Valvontalautakunnan käräjäoikeudelta saamien tietojen mukaan vastaajana rikosasiassa oli kuitenkin ollut kantelija, ei kantelijan yritys. Valvontalautakunta totesi, että oikeudenkäyntiavustajan tulee informoida asiakastaan mahdollisuudesta julkisen oikeusavun käyttämiseen, vaikka hän pitäisi asiakkaan mahdollisuutta saada julkista oikeusapua heikkona. X:n vastauksesta ilmeni, ettei mahdollisuudesta oikeusapuun ole keskusteltu kantelijan kanssa lainkaan. X oli tältä osin menetellyt oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiensa vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 12.12.2019 § 14)

2.5 Esteellisyys (TO 6. luku)

Kaikkien neuvontapalvelujen perusedellytyksenä on toimeksiantajan tuntema luottamus neuvonantajaansa kohtaan. Asianajajan toimen harjoittamisessa luottamussuhteella on erityinen merkitys, ja luottamussuhteen varjeleminen on ollut lähtökohta asianajajan ammatillisten velvollisuuksien määrittämisessä. Asianajaja sitovat tapaohjeet ovat merkittävässä määrin pyrkineet turvaamaan asiakkaan luottamusta asianajajaansa.

Luottamussuhteen yksi tärkeä elementti on, että asianajajan on kyettävä hoitamaan asiakkaansa asiaa lojaalisti ja vapaana toimeksiantosuhteen tai määräyksenvaraisen tehtävän ulkopuolisista intresseistä. Lojaalisuuteen liittyvä sääntö asianajajan velvollisuudesta olla tapaohjeiden 3.3-kohdan mukaisesti esteetön tehtävää vastaanottaessa ja sitä hoidettaessa.

Näitä sääntöjä tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, ettei sääntöjä voida koskaan kirjoittaa niin yksityiskohtaisesti, että niillä voitaisiin varautua kaikkiin tulkintatilanteisiin. Tapaohjeiden 6. luvun sääntöjä tulkittaessa on muistettava ohjeiden 3.3-kohdan perusarvo esteettömyydestä sekä ohjeiden 1.1-kohdassa oleva lausuma, jonka mukaan kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna.

3.5.1 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1)

Asianajaja ei saa ottaa vastaan tehtävää samassa asiassa kahdelta tai useammalta asiakkaalta, jos asiakkaiden edut tai oikeudet asiassa ovat ristiriitaiset tai eturistiriidan mahdollisuus on ilmeinen.

Asianajaja saa kuitenkin ottaa vastaan sopimuksen laatimista koskevan tai sovittelijan tehtävän kahdelta tai useammalta asiakkaalta, vaikka asiakkailla olisi vastakkaisia intressejä, jos kaikki kyseiset asiakkaat pyytävät häntä antamaan apuaan. Tällaisessa tapauksessa asianajaja on velvollinen ottamaan huomioon kaikkien asiakkaiden edut tasapuolisesti eikä hän saa avustaa heistä ketään, jos asiasta syntyy myöhemmin riita.

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

Kanteliija oli ollut yhteydessä asianajaja X:n edustamaan asianajotoimistoon avioeroa, omaisuuden ositusta sekä alaikäisten lasten huoltajuutta koskevassa asiassa. Asiassa oli pidetty alkupalaveri asianajaja Y:n kanssa, jonka jälkeen kanteliija ja asianajotoimisto ovat allekirjoittaneet toimeksiantosopimuksen, jonka mukaisesti asianajotoimisto toimisi kantelijan avustajana asiassa. Muutamaa tuntia myöhemmin Y on kuitenkin peruuttanut asian esteellisyssyyhin vedoten kirjallisesti ja purkanut edellä mainitun toimeksiantosopimuksen.

Kanteliija oli moittinut X:ää siitä, että tämä oli ottanut toimeksiannon kantelijan vastapuolelta tilanteessa, jossa kanteliija oli kääntynyt X:n edustaman toimiston puoleen ensin ja samalla tullut antaneeksi vireillä olevaan avioero prosessiin, omaisuuden ositukseen sekä lasten huoltajuuteen liittyviä tietoja.

Valvontalautakunta totesi, että ryhtyessään hoitamaan kantelijan vastapuolen yrityksen asioiden lisäksi myös tämän avioeroa, omaisuuden ositusta sekä alaikäisten lasten huoltajuutta koskevaa asiaa X oli ollut tietoinen edeltäneistä tapahtumista liittyen kantelijan ja Y:n alkutapaamiseen. Valvontalautakunta katsoi asiassa esitetyn selvityksen perusteella, että Y:n tultua esteelliseksi asiassa myös X oli tullut esteelliseksi. X:n olisi tullut pidättäytyä kantelijan vastapuolen asian hoitamisesta siltä osin kuin se oli kos-

kenut avioeroa, omaisuuden ositusta sekä lasten huoltajuutta koskevaa asiaa.

(VAROITUS. 1. jaosto 26.9.2019 § 13. Ei lainvoimainen)

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA

TO 6.5 ESTEELLISYYS ASIANAJOTOIMISTOSSA JA TOIMISTOYHTEISÖSSÄ

TO 6.7 TOIMISTOVAIHDOS

Asianajaja X oli syyskuusta 2016 lähtien avustanut kantelijan entistä puolisoa lasten huoltoja ja tapaamisoikeutta koskeneessa asiassa sekä kevästä 2017 lähtien avioero-osituksessa. Kanteliija moitti X:ää siitä, että tämä oli esteellinen avustamaan kantelijan entistä puolisoa ositusta ja lasten huoltajuutta koskevassa riita-asiassa. Kanteliija oli syksyllä 2014 ollut X:n edustaman asianajotoimisto Z Oy:n asiakas. Kantelijan toimeksiannon aiheena oli ollut avioeroon liittyvä konsultointi. X oli sittemmin ryhtynyt avustamaan kantelijan vastapuolta eli lasten isää ositusasiassa ja huoltoriidassa.

X ilmoitti, että hän ei ollut esteellinen toimimaan lasten isän avustajana. Kanteliija oli syyskuussa 2014 käynyt Z Oy:ssä työskennelleen lakimiehen luona tunnin mittaisen konsultaation. Lakimiehen työsuhte oli päättynyt 2.1.2015. X oli tullut Z Oy:n palvelukseen 1.1.2015. Kantelijaa konsultoinut lakimies ei ollut X:n alainen, eikä toimistolla ollut tietoa konsultaation sisällöstä. X ei ottaessaan päämiehensä toimeksiantoa vastaan ollut tietoinen asiasta. X ei myöskään ollut keskustellut asiasta kantelijalle konsultaation antaneen lakimiehen kanssa.

Valvontalautakunta totesi, että kanteliija oli ollut syyskuussa 2014 toimeksiantosuhteessa Z Oy:n lakimiehen kanssa kantelijan ja hänen entisen puolisonsa avioeroon liittyvissä asioissa, joten kantelijaa konsultoinut lakimies olisi ollut hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.1-kohdan nojalla esteellinen avustamaan kantelijan vastapuolta kantelijan ja hänen entisen puolisonsa avioeroa koskevissa asioissa, joissa kantelijan ja hänen entisen puolisonsa edut olivat kiistatta olleet ristikkäiset. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.5-kohdan perusteella kantelijaa konsultoineen lakimiehen esteellisyys oli ollut myös saman asianajo-

toimiston palveluksessa olleeseen X:ään. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.7-kohta huomioiden X:n esteellisyyssarvioinnissa ei ollut merkitystä sillä, että kantelijan tehtävää hoitanut lakimies oli siirtynyt pois Z Oy:n palveluksesta eikä sillä, että kantelijan asiaa hoitanut lakimies ja X olivat olleet samanaikaisesti vain lyhyen aikaa Z Oy:n palveluksessa. Asiassa ei ollut merkitystä myöskään sillä, että X ei ilmoituksensa mukaan ollut kantelijan entisen puolison toimeksiantoja vastaanottaessaan tietoinen syyskuussa 2014 tapahtuneesta kantelijan konsultoinnista eikä sillä, että kantelija ei ollut huomauttanut X:ää esteellisyydestä X:n ja kantelijan entisen puolison toimeksiantosuhteen alkaessa.

X:n velvollisuutena oli ollut hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 5.1-kohdan perusteella oma-aloitteisesti selvittää ennen tehtävän vastaanottamista, oliko hän esteellinen hoitamaan kantelijan entisen puolison hänelle tarjoamia avioeroon liittyviä toimeksiantoja. Oma-aloitteiseen selvitysvelvollisuuteen kuului myös sen selvittäminen, oliko toimistossa hoidettu aikaisemmin samaan avioeroon liittyviä toimeksiantoja ja muodostiko aikaisempi toimeksianto esteen uuden tehtävän vastaanottamiselle.

Valvontalautakunta katsoi, että X oli ollut esteellinen ottamaan vastaan ja hoitamaan kantelijan entisen puolison antamia kantelijan ja hänen entisen puolisonsa avioeroon liittyviä lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta sekä ositusta koskevia toimeksiantoja.

(VAROITUS. 2. jaosto 26.9.2019 § 9. Ei lainvoimainen)

3.5.2 Esteellisyys asianajotoimistossa ja toimistoyhteisössä (TO 6.5)

Esteellisyys samassa asiassa (6.1), lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (6.2) sekä salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden (6.3) perusteella ovat ns. kollektiivisia esteellisyyserusteita:

”Kohdissa 6.1–6.3 sanottua sovelletaan asianajajan lisäksi myös muihin, asianajajan kanssa samassa asianajotoimistossa tai toimistoyhteisössä työskenteleviin henkilöihin.

Kohdassa 6.4 sanottu asianajajan esteellisyys ei estä samassa asianajotoimistossa tai toimistoyhteisössä työskentelevää, esteetöntä asianajajaa hoitamasta tehtävää.”

TO 6.5 ESTEELLISYYS ASIANAJOTOIMISTOSSA JA TOIMISTOYHTEISÖSSÄ SUOSTUMUS

Kantelija oli toiminut pesänhoitajana erään yhtiön konkurssipesässä. Asianajaja X:n toimistossa aiemmin työskennellyt asianajaja Y oli avustanut yhtiön hallituksen jäseniä A:ta ja B:tä oikeudenkäynnissä, jossa heitä oli yhteisvastuullisesti vaadittu korvaamaan konkurssipesälle kirjanpidon loppuun saattamisesta aiheutuneet kustannukset. X oli Y:n työsuhteen päätyttyä jatkanut asiassa A:n avustajana.

Valvontalautakunta oli kantelijan aiemmin vireille saattamassa Y:tä koskevassa valvonta-asiassa katsonut, että A:n ja B:n roolit konkurssiin menneen yhtiön hallitustyöskentelyssä olivat poikenneet toisistaan ja että erilainen vastuu hallitustyöskentelyssä oli voinut vaikuttaa korvausvastuuseen. Y oli siten ollut esteellinen avustamaan sekä A:ta että B:tä samassa asiassa tilanteessa, jossa eturistiriidan mahdollisuus oli ollut ilmeinen.

Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että X oli ollut hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.5-kohdan mukaisesti esteellinen toimimaan A:n asiamiehenä, sillä valvontalautakunta oli katsonut Y:n olleen esteellinen toimimaan saman päämiehen avustajana. X oli Y:n työsuhteen päätyttyä ilmoittautunut 1.3.2018 A:n avustajaksi asiassa. B:tä kohtaan esitetyt vaatimukset oli peruutettu 4.4.2018, kun oli todettu, ettei B ollut hallituksen jäsen aikana, johon vaatimukset kohdistuivat. X oli kuitenkin avustanut A:ta B:tä kohtaan esitettyjen vaatimusten ollessa edelleen voimassa.

Valvontalautakunta totesi, että Y:lle oli toimeksiannon aikana syntynyt lojaalisuusvelvollisuus sekä A:ta että B:tä kohtaan. Siten myös X:llä oli toimistoliittynän kautta ollut lojaalisuusvelvollisuus kumpaakin vastaajaa kohtaan. X:llä oli kuitenkin ollut B:n suostumus A:n toimeksiannon hoitoon, jonka vuoksi X ei ollut esteellinen hoitamaan A:n toimeksiantoja B:tä kohtaan

esitettyjen vaatimusten voimassa ollessa.
(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 10.6.2019 § 3)

2.6 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)

Tapaohjeiden 2.3-kohdan mukaan asianajajan on toiminnassaan otettava huomioon myös asiakkaiden vastapuolet, joita asianajajan on kohdeltava asiallisesti ja joiden laillisia oikeuksia asianajajan on kunnioitettava.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 13–15 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 7.1-, 7.2- ja 7.3-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

2.6.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)

Asianajaja ei saa ilman erityistä syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 7.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Julkinen oikeusavustaja X oli toiminut asiamiehenä muun muassa lasten elatusavun vahvistamista koskeneessa asiassa. Tehtävää oli ennen X:ää hoitanut samassa oikeusaputoimistossa työskennellyt ja sittemmin eläkkeelle jäänyt julkinen oikeusavustaja A. Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä pani lokakuussa 2017 elatusavun vahvistamista koskeneen asian vireille käräjäoikeuteen varaamatta kantelijalle mahdollisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen. X ilmoitti, että asiaa ennen X:ää hoitanut A ei lasten äidin vuodesta 2015 lähtien esittämistä useista pyynnöistä huolimatta ollut laittanut elatusapukannetta vireille.

A oli jäänyt eläkkeelle syksyllä 2017, jolloin hänen toimeksiantonsa olivat siirtyneet X:lle. Lapset olivat olleet äitinsä elatuksen varassa helmi-

kuusta 2014 alkaen. Kantelija oli muun muassa ilmoittanut lasten äidille sähköpostiviestissä 31.10.2016, että hän suostui maksamaan elatusapua ainoastaan elatustuen verran. X piti hyvin epätodennäköisenä, että asia olisi saatu sovittua lastenvalvojan luona ilman oikeusprosessia. X ei myöskään ollut tietoinen siitä, oliko asiaa aiemmin hoitanut A jo käynyt sovintoneuvotteluja kantelijan kanssa. Koska elatusapumaksujen saaminen takautuvasti oli hyvin epätodennäköistä, X:llä oli kiire saada asia vireille oikeuteen. Tästä syystä X päätti edistää sovintoa asiassa siten, että hän kirjoitti elatusapukanteeseen erillisen kappaleen ”Sovittelu: Suostumme asian käsittelyyn tuomioistuinsovittelussa”. Asia siirtyi sovittelumenettelyyn, mutta sovintoa ei syntynyt.

Valvontalautakunta katsoi, että kyseisessä tilanteessa elatusapukanteen vireille paneminen oli ollut perusteltua. X:n näkemystä siitä, ettei elatusapuasiaa olisi saatu sovittua, tuki se, etteivät osapuolet olleet päässeet asiassa sopimukseen myöskään tuomioistuinsovittelussa. X ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.
(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 22.2.2019 § 4)

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Asianajaja X oli toiminut lasten äidin avustajana lasten asumista ja elatusavun muutosta koskeneessa asiassa. Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä ei ennen haastehakemuksen käräjäoikeuteen jättämistä 17.12.2018 varannut kantelijalle mahdollisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen. Kantelija ei ollut saanut X:n lähettämäkseen ilmoittamaa valvonta-asian vastauksessa liitteenä ollutta 2.8.2018 päivätyä kirjettä. X ilmoitti ennen haastehakemuksen käräjäoikeuteen toimittamista lähettäneensä kantelijalle 2.8.2018 päivätyyn lasten asumista ja elatusapua koskeneen kirjeen. Kirjeen lopussa X pyysi kantelijaa ottamaan yhteyttä asian sovinnolliseksi selvittämiseksi. X oli pannut asian vireille käräjäoikeuteen noin neljän ja puolen kuukauden kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Valvontalautakunta katsoi, että X oli lähettäessään kantelijalle yllä todetun kirjeen hyvän asianajajatavan edellyttämällä tavalla ilmoittanut päämiehensä vaatimukset ja varannut kan-

telijalle kohtuullisen harkinta-ajan sekä tilaisuuden asian sovinnolliseen selvittämiseen. X:n velvollisuuksiin ei ollut kuulunut erikseen varmistaa, oliko kantelija saanut postitse lähetetyn kirjeen tiedokseen.

(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 19.12.2019 § 7)

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS SELVÄ JA RIIDATON SAATAVA

VAKUUTUSSOPIMUSLAIN 70 §:N MÄÄRÄAIKA

Asianajaja X oli avustanut Y Oy:tä ja toimittanut kantelijana olleelle vakuutusyhtiölle Y Oy:n oikeudenkäyntikululaskun. Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä pani vireille vakuutusyhtiötä vastaan Y Oy:n asianajolaskun oikeusturvavakuutuskorvausta koskeneen velkomuskanteen varaamatta kantelijalle kohtuullista aikaa hoitaa maksua.

Kantelija sai X:n lähettämän Y Oy:n asianajolaskun 14.5.2019. X pani velkomuskanteen vireille 24.6.2019. Vakuutusyhtiöllä oli vakuutussopimuslain 70 §:n mukaan kuukausi aikaa maksaa lasku, ja maksu oli näin erääntynyt 14.6.2019. Korvausosaston töiden ruuhkautumisen vuoksi 8 296,59 euron korvaus maksettiin myöhässä. X soitti korvausosastolle torstaina 20.6.2019 ja ilmoitti, että asiassa tultaisiin laittamaan haaste oikeuteen maanantaina 24.6.2019, ellei laskua olisi maksettu 21.6.2019 mennessä. Vakuutuskorvaus maksettiin tiistaina 25.6.2019 eli X:n puhelinsoiton jälkeen toisena työpäivänä. Maksu oli myöhässä 11 päivää.

X oli tiennyt, että perjantai 21.6.2019 oli juhannusaatto, joka oli kansallinen vapaapäivä ja jolloin pankeissa rahansiirto ei myöskään toiminnut ainakaan pankkiryhmästä toiseen. X:n vaatimus maksun suorittamisesta käytännössä lähes välittömästi oikeudenkäynnin aloittamisen uhalla, ei ollut valvontalautakunnan näkemyksen mukaan ollut asianmukainen menettely, sillä X ei ollut tapaohjeiden mukaisesti antanut vakuutusyhtiölle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

Valvontalautakunta totesi, että tapaohje koski myös selvän ja riidattoman saatavan perimistä. Myöskään sillä ei ollut merkitystä, oliko saatava vakuutussopimuslain 70 §:n tarkoittamalla tavalla erääntynyt laskuun merkittynä ajankohtana vai vasta kuukauden kuluttua sen

Asianajaja ei antanut vakuutusyhtiölle kohtuullista aikaa hoitaa maksua.

lähettämisestä eli 14.6.2019, kun riidatonta oli, ettei X ollut ennen 20.6.2019 perinyt laskua.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 8.11.2019 § 12)

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS (LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJISTA 8 § 1 MOM. 13-KOHTA)

LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja X oli toiminut kantelijoille uuteen omakotitaloon sähköasennustöitä tehneen Y Oy:n avustajana yhtiön velkoessa kantelijoilta maksamattomista sähkötöistä 2 743 euron saatavaa. Osapuolet sopivat asian joulukuussa 2018. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että tämä pani kanteen vireille käräjäoikeuteen ilmoittamatta kantelijoille Y Oy:n vaatimuksia ja varaamatta kantelijoille tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

X ilmoitti, että Y Oy oli ilmoittanut kantelijoille vaatimuksensa perusteineen selkeästi ja useaan kertaan. Y Oy oli pyrkinyt ratkaisemaan asian sovinnollisesti muun muassa vastaamalla kantelijoiden kysymyksiin ja reklamaatioihin. Lisäksi kantelijoilla oli ollut riittävä harkinta-aika pohtia laskun maksamista. X oli harkinnassaan päätenyt siihen, että riittävänä voitiin pitää Y Oy:n pyrkimystä sopia asia kantelijoiden kanssa laskuerimielisyydestä käydyssä sähköpostikirjeenvaihdossa.

Valvontalautakunnalla käytössä olleesta aineistosta ilmeni, että kantelija ja Y Oy:n edustaja olivat noin kahden kuukauden ajan käyneet sähköpostikirjeenvaihtoa laskuasiassa. Sen perusteella kantelijat olivat olleet ennen kanteen vireille panoa tietoisia Y Oy:n vaatimuksesta ja siitä, mihin vaatimus perustui. Kantelijoille oli myös ilmoitettu mahdollisista jatkotoimenpiteistä laskuasiassa. Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan etenkin lakimieskoulutuksen saanut kantelija oli voinut Y Oy:n ilmoituksis-

ta päätellä, että Y Oy ryhtyisi oikeudelliseen perintään, mikäli avoinna ollutta saatavaa ei suoritettaisi.

Valvontalautakunta piti X:n johtopäätöstä perusteltuna siltä osin, että Y Oy oli pyrkinyt sopimaan asian kantelijoiden kanssa ja kantelijoilla oli ollut riittävä aika harkita sovintoa. Kantelijoiden tiedossa oli myös ollut Y Oy:n vaatimukset kantelijoita kohtaan.

Valvontalautakunta totesi, että luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 13-kohta velvoitti nimenomaan luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa varaamaan vastapuolelle tilaisuuden asian sovinnolliseen selvittämiseen. Se, että päämies oli pyrkinyt sopimaan asian vastapuolen kanssa, ei pääsääntöisesti poistanut avustajan edellä todettua velvollisuutta, eikä tätä voitu pitää myöskään kyseisessä säännöksessä todettuna erityisenä syynä. Valvontalautakunta katsoi X:n menetelleen moitittavasti, kun tämä ei ollut ennen kanteen nostamista varannut vastapuolelle tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 26.9.2019 § 10)

2.6.2 Painostuskielto (TO 7.3)

Asianajaja ei saa sopimattomasti painostaa vastapuolta. Tämän mukaisesti on luvatonta

1. asiattoman ilmoituksen tekeminen poliisi- tai syyttäväviranomaiselle tai muulle viranomaiselle sekä sellaisella uhkaaminen;
2. uhkaaminen vastapuolta häpäisevien tietojen levittämällä; sekä
3. vetoaminen pätevältä syyttä sivullisiin sekä sellaisella uhkaaminen.

Asianajaja ei myöskään saa esittää lausumia, jotka ovat omiaan saattamaan vastapuolen halveksituksi, ellei lausumien esittäminen ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin asiakkaan etujen valvomiseksi.

TO 7.3 PAINOSTUSKIELTO

ASIAMIESTEN KULUVASTUUN OK 21:6 §

Asianajaja X oli toiminut edustamansa asianajotoimiston asiamiehenä riita-asiassa, jossa kantelijan edustama taho oli ollut vastapuolena.

Asiaa oli jouduttu sittemmin selvittämään tuomioistuimessa. Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä oli pyrkinyt painostamaan vastapuolta ilmoittamalla, että jo valmisteluvaiheessa hänen edustamansa toimiston asianajokulut olivat olleet noin 100 000 euroa ja että kantajan varattomuuden vuoksi kuluja vaadittaisiin vastapuolen asiamiehiltä.

Valvontalautakunta totesi, että oikeudenkäymiskaari mahdollisti asiamiesten asettamisen kuluvastuuseen tietyissä tilanteissa. X oli tältä osin perustellut tuomioistuimelle toimittamassaan vastineessa kantajien asiamiesten henkilökohtaista kuluvastuuta. Vastineen mukaan vaatimus oli perustunut erityisesti sille, että asiamiesten oli katsottu aiheuttaneen vastaajille tarpeettomia oikeudenkäyntikuluja tahallisesti tai huolimattomuudesta.

Oikeudenkäyntiasiamiehen tehtävänä ja velvollisuutena oli valvoa ja ajaa päämiehensä etua eikä henkilökohtaisen kuluvastuun pelko saanut muodostua tosiasialliseksi esteeksi päämiehen oikeuksien edistämiseksi. Kuitenkin niissä tilanteissa, joissa päämiehen edun voitiin arvioida edellyttävän oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 6 §:n mukaisen kulukorvausvastuun vaatimista, ei vaatimuksen esittämistä voitu sellaisenaan pitää asianajajan velvoitteiden vastaisena. Vaatimuksen menestymisen arviointi ei kuulunut valvontalautakunnalle.

Valvontalautakunta ei havainnut, että X:n vaatimus asiamiesten asettamisesta yhteisvastuullisesti oikeudenkäyntikuluvastuuseen olisi ollut niin ilmeisen perusteeton, että hänen olisi voitu katsoa menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. Mitä tuli X:n tuomioistuimelle esittämän laskun suuruuteen, valvontalautakunta ei sillä käytössä olleen aineiston perusteella nähnyt syytä kyseenalaistaa X:n ilmoitusta siitä, että hän oli ilmoittanut kertyneiden kulujen määrän nimenomaan käräjäoikeuden puheenjohtajan toiveesta eikä niinkään tarkoituksenaan painostaa kantajien asiamiehiä. Valvontalautakunta ei liioin havainnut X:n sisällyttäneen laskuun perusteettomia toimenpiteitä tai esittäneen vastapuolelle muutoinkaan hyvän asianajajatavan vastaista oikeudenkäyntikululaskua.

(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 27.9.2019 § 3)

2.7 Arvonannon osoittaminen (TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta)

Asianajajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien on osoitettava tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonantoa. Asianajajat ja luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat eivät saa pyrkiä vaikuttamaan tuomioistuimeen epäasiallisin keinoin, eivätkä saattaa tuomioistuimen työtä tai ratkaisua epäasiallisen arvostelun kohteeksi.

LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA ARVONANNON OSOITTAMINEN TUOMIOISTUIMELLE (LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJISTA 8 § 1 MOM. 16-KOHTA) SOVINTOTARJOUS VALVONTALAUTAKUNNAN TOIMIVALTA OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJAN REHELLISYYS- JA TUNNOLLISUUSVELVOLLISUUS

Kantelija oli moittinut luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa X:ää siitä, että tämä oli pyrkinyt vaikuttamaan epäasiallisesti tuomioistuimeen ja asiaa käsitteleviin viranomaisiin julkaisuillaan sosiaalisessa mediassa sekä paikallislehdessä. Lisäksi X oli eräällä videolla paljastanut päämiehenään olleen kantelijan sovintoesityksen sisällön. Kanteluasiassa oli kyse myös valvontalautakunnan toimivallasta.

Valvontalautakunnan toimivallan laajuutta arvioitaessa tarkasteltavana oli myös se, oliko X toiminut julkaisuja laatiessaan ja niissä esiintyessään oikeudenkäyntiavustajan tehtävissä. Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan oikeudenkäyntiavustajana toimimisen laajuutta arvioitaessa ei ollut merkitystä, oliko arvioinnin kohteena oleva menettely tapahtunut oikeudenkäynnin välittömässä yhteydessä. Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan oli noudatettava lain 8 §:n mukaisia velvollisuuksiaan myös silloin, kun kyse oli tehtävään liittyvästä vaikuttamisesta oikeudenkäynnin ulkopuolella. Myöskään sillä ei ollut merkitystä, oliko oikeudenkäyntiavustaja ryhtynyt tällaisiin toimiin asiakkaansa pyynnöstä vai oma-aloitteisesti. Valvontalautakunnalla oli näin ollen toimivalta tutkia kantelu siltä osin kuin X oli julkaisuissaan

kommentoanut asiakkaansa asiaa. Valvontalautakunta otti julkaisuihin liittyvät moitekohdat tutkittavakseen.

Valvontalautakunta totesi, että X oli eräällä YouTube-videolla esittänyt oikeudellisia argumentteja asiakkaansa asiassa sekä käsitellyt asiaa julkisuudessa tavalla, joka oli pyrkinyt luomaan hänen asiakkaansa kannalta otollista mielialaa tuomioistuinprosessin ollessa vireillä. X oli siten ajanut julkaisuissaan asiakkaansa asiaa.

Valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä vastaavanlaisen julkisuudessa vaikuttamisen ja asian ajamisen on katsottu olevan hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.1-kohdan ja siten myös sisällöltään vastaavan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 16-kohdan vastaista. Valvontalautakunta katsoi X:n menetelleen tältä osin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiensa vastaisesti.

X oli vireillä olevaa toimeksiantoaan julkisuudessa käsitellessään esittänyt erään videon otsikossa väitteen, että hän esitti kannanottonsa riippumattomana juristina. Väite ei pitänyt paikkaansa, sillä videon sisällöstä oli käynyt ilmi, että X avusti asiakastaan. X oli siten menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei saa luvattomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liike- tai ammattisalaisuutta, josta hän on tehtävässään saanut tiedon, tai muita tietoja, joita hän tehtävää hoidaessaan on saanut tietää asiakkaastaan ja tämän oloista.

Valvontalautakunta totesi, että lähtökohtaisesti oikeudenkäyntiavustajan salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluivat vain päämiestä koskevat tiedot, eikä oikeudenkäyntiavustaja ollut salassapito- tai vaitiolovelvollinen kolmannen asioista ilman siihen velvoittavaa erillistä säännöstä. Oikeudenkäyntiavustajan rehellisyys- ja tunnollisuusvaatimus kuitenkin edellytti, että pidättyväisyyttä noudatetaan myös muiden kuin asiakkaasta tehtävässä saatujen tietojen suhteen.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei saa ilman vastapuolen suostumusta sopimusneuvotteluiden ulkopuolella vedota vastapuolen

Lupajuristi käsitteli asiakkaansa asiaa YouTube-videolla ja paikallislehdessä.

tekemään sovintotarjoukseen. X:n YouTube-videolla oli kommentoitu tapausta yleisellä tasolla henkilöitä nimeämättä, eikä X ollut suoraan ilmoittanut liittyvänsä asiaan.

Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan videolta oli kuitenkin ollut pääteltävissä, mihin tapaukseen se oli pohjautunut. X:n muiden julkaisujen myötä videolla esiin tuotu sovintotarjous oli ollut yhdistettävissä hänen asiakkaansa tuolloin käräjäoikeudessa vireillä olleeseen asiaan. Vastapuolen sovintotarjouksen sisältö ei ollut ollut salassa pidettävää tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa eikä siihen ollut valvontalautakunnan näkemyksen mukaan vedottu, vaikka sen sisältö oli videolla ilmaistu. X oli paljastanut vastapuolen sovintotarjouksen sisällön käsitellessään asiakkaansa asiaa julkisuudessa pyrkien luomaan tälle asiakkaan kannalta otollista mielialaa tuomioistuinprosessin ollessa vireillä.

Valvontalautakunta katsoi, ettei päämiehen edun valvominen ollut edellyttänyt sovintotarjouksen sisällön paljastamista julkisuudessa eikä sille ollut muutoinkaan ollut hyväksyttävää perustetta. X:n menettely oli tältä osin ollut asianajajia velvoittavan hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.5-kohdan kunniallisuuden vaatimusta vastaavan oikeudenkäyntiavustajan rehellisyys- ja tunnollisuusvelvollisuuden vastaisena. X oli vastapuolen sovintotarjousta julkaisussaan kommentoidessaan toiminut oikeudenkäyntiavustajan velvolluuksiensa vastaisesti.

(VAROITUS. Täysistunto 13.12.2019 § 2)

Ratkaisu oli äänestyspäätös. Eri mieltä olevista jäsenistä neljä katsoi, että X:n videoista ei ollut ilmennyt pyrkimystä vaikuttaa tuomioistuimeen. X oli pyrkinyt julkaisulla tekemään päämiehensä

asiaa tunnetuksi yleisölle ja näin hakemaan hänelle myötätuntoa. X ei ollut lähettänyt videoita tai sen linkkiä tuomioistuimelle. Se, tuleeko julkaisu tuomioistuimen tietoon, oli ollut täysin sattuman varassa. Videosta ei ollut aiheutunut varteenotettavaa riskiä, että se vaikuttaisi tuomioistuimen ratkaisuun asiassa. Viitattu lainkohta edellytti nimenomaista pyrkimystä vaikuttaa tuomioistuimeen eli kyseessä oli korotettu tahallisuuden vaatimus, joka ei tässä tapauksessa täyttynyt. Vähemmistö katsoi, ettei X tältä osin ollut menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvolluuksiaan.

Eri mieltä olevista jäsenistä neljä katsoi, että X oli ilman vastapuolen suostumusta sopimusneuvottelujen ulkopuolella vedonnut vastapuolen tekemään sovintotarjoukseen, miltä osin X oli menetellyt oikeudenkäyntiavustajan velvolluuksiensa vastaisesti.

Eri mieltä ollut jäsen jätti kantelun osittain tutkimatta, koska kyse ei ollut luvan saaneen oikeudenkäyntiavustaja X:n mediajulkaisujen osalta oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana toimimisesta, mutta äänestyksen lopputulos huomioon ottaen hän oli samaa mieltä kuin vähemmistö sovintotarjoukseen vetoamista koskevan moitteen osalta ja samaa mieltä kuin enemmistö muilta osin.

2.8 Asianajaja ja muut ammattikunnan edustajat (TO 9. luku)

Tapaohjeiden 9. luvussa on säädetty asianajajan velvollisuuksista suhteessa muihin ammattikuntaan kuuluviin. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 19-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 9.2-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

2.8.1 Yhteydenpito vastapuoleen (TO 9.2)

Jos asiakkaan vastapuoli käyttää oikeudellista avustajaa, asianajaja ei saa ilman erityistä syytä olla vastapuolen avustajan suostumuksetta yhteydessä suoraan vastapuoleen. Tällaisesta yhteydenotosta on ilmoitettava vastapuolen avustajalle.

TO 9.2 YHTEYDENPITO VASTAPUOLEEN

Asianajaja X oli toiminut kantelijan vastapuolen asiamiehenä useassa eri asiassa. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että tämä oli toimittanut sähköpostiviestillä suoraan kantelijalle sovintoehdotuksen lasten tapaamisia koskien, vaikka X:n tiedossa oli ollut, että kantelijalla oli ollut asiassa asiamies.

Valvontalautakunta totesi, että X oli riidattomasti lähettänyt sähköpostiviestin suoraan kantelijalle eikä tämän asiamiehelle ja oli näin ollen toiminut hyvää asianajajatapa koskevien ohjeiden vastaisesti. X oli kuitenkin korjannut erehdyksensä oma-aloitteisesti ja lähettänyt saman viestin myös kantelijan avustajalle.

Valvontalautakunta totesi, että X:n menettelyä ei siitä huolimatta voitu pitää vain vähäisessä määrin asianajajan velvollisuuksia rikkovana ja sen haitallisuuteen nähden kokonaisuutena arvostellen vähäisenä, koska X oli lähettänyt viestin kantelijan avustajalle vasta viikon kuluttua siitä, kun hän oli lähettänyt sen erehdyksensä pelkästään kantelijalle. X oli toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti ottaessaan yhteyttä suoraan vastapuoleen.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 17.12.2019 § 4)

2.9 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)

Tapaohjeiden 11. luku käsittelee asianajotoimiston järjestämistä. Tässä tapaohjeiden luvussa on säännöksiä muun muassa niin kutsutusta toimistoyhteisöstä, toiminimestä, henkilökunnan valvonnasta, vastuuvakuutuksesta ja toiminnan järjestämisestä asianajajan poissaolon vuoksi.

TOIMISTON JÄRJESTÄMINEN JA LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA VALVONTALAUTAKUNNAN TOIMIVALTA

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät. Lain 8 §:ssä lueteltujen velvollisuuksien täyttämiseksi oikeudenkäyntiavustajan tulee mainituissa tehtävissä erityisesti muun muassa:

- olla asiakkaalleen lojaali sekä parhaan kykynsä mukaan valvoa asiakkaansa etua ja oikeutta (luettelon 1. kohta);
- hoitaa saamansa tehtävät huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta (luettelon 6. kohta); ja
- vastata kohtuullisessa ajassa saamiinsa oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviin liittyviin yhteydenottoihin, jollei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta (luettelon 10. kohta).

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja X oli 6.6.2019 ottanut vastaan toimeksiannon avustaa poliisin kiinniottamaa ja pidättämää päämiestä. Kantelija on toiminut päämiehen asiassa tutkinnanjohtajan sijaisena. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, ettei X:n tilalle ollut järjestetty sijaista, vaikka X oli ollut estynyt osallistumaan asian käsittelyyn. Käräjäoikeuden kanssa oli sovittu vangitsemiskäsittely sunnuntaille 9.6.2019. Istuntoa oli X:n menettelyn vuoksi jouduttu lykkäämään. X:llä oli ollut henkilökohtainen este koko viikonlopun 7.6.2019–9.6.2019, minä aikana X ei ollut ollut tavoitettavissa. Tutkinnanjohtajan X:n nimenomaiseen tiedusteluun antaman vastauksen mukaan vangitsemista ei ollut ollut tarkoitus käsitellä viikonlopun aikana.

Valvontalautakunta piti uskottavana X:n ilmoitusta siitä, että X:n toimiston henkilökunta oli yrittänyt järjestää sijaisen sunnuntain 9.6.2019 käsittelyyn. Henkilökunnalle jäänyt lyhyt aika toimia sekä vangitsemiskäsittelyn sijoittuminen viikonloppuun oli vaikeuttanut sijaisen löytymistä. Asiassa esitetyn selvityksen mukaan se seikka, ettei sijaista ollut löytynyt, oli kuitenkin käynyt ilmi vasta istunnossa 9.6.2019. X:n esteen vuoksi toimiston muun henkilökunnan olisi tullut huolehtia siitä, että tuomioistuimelle saa tiedon syntyneestä tilanteesta.

Valvontalautakunta totesi, ettei sillä ole toimivaltaa arvioida luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimiston järjestämiseen tai toimiston henkilökunnan menettelyyn liittyviä seikkoja. Näin ollen valvontalautakunta ei ha-

vainnut, että X olisi menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 12.12.2019 § 12)

2.9.1 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)

Toimiston asianmukainen järjestäminen merkitsee muun muassa, että toimistorutiinit täyttävät ne vaatimukset, joita asianajajalaissa, muussa lainsäädännössä, Asianajajaliiton säännöissä, tapaohjeissa ja muissa liiton hyväksymissä ohjeissa on asetettu.

Asianajajan tulee ohjata ja valvoa henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että toimiston palveluksessa oleva henkilökunta noudattaa hyvää asianajajatapaa. Valvonta-asiassa, joka koskee toimiston muun henkilökunnan menettelyä, valvontalautakunta arvioi, onko kyseisen henkilön valvonnasta vastaava asianajaja noudattanut valvontavelvollisuuttaan. Jos henkilökuntaan kuuluva menettelee vastoin hyvää asianajajatapaa, asianajaja samaistetaan tähän henkilöön ja asianajajalle määrätään kurinpidollinen seuraamus riippumatta siitä, kuinka huolellisesti asianajaja on täyttänyt valvontavelvollisuutensa.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa ei ole säännöksiä toimiston järjestämisestä. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan ammattimaisesti oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä harjoittavalla luvan saaneella oikeudenkäyntiavustajalla tulee olla mainitussa tehtävässä riittävä vastuuvakuutus toiselle aiheutuvien varallisuusvahinkojen varalta.

TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA PALKKIO-OHJE 5: ASIANAJOLASKU

Asianajotoimistossa työskentelevä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja Y avusti kantelijaa sopimukseen liittyvässä erimielisyyssiassa. Y oli luvan saaneena oikeudenkäyntiavustajana valvontalautakunnan valvonnan alainen vain luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä, joten valvonta-asia kohdistettiin Y:n valvonnasta vastanneeseen asianajaja X:ään. Y oli laskuttanut toimenpiteistä, kuten Kööpenhaminan matkasta, josta

Avustajan tarpeeton matka Kööpenhaminaan ja epäselvä laskutus johtivat varoitukseen.

ei ollut ilmoitettu kantelijalle etukäteen. Kantelijan mukaan Y oli 29.8.2018 heti kantelijan tavattuaan lähtenyt Kööpenhaminaan, mutta ei ollut ilmoittanut asiasta kantelijalle sanallakaan. Kantelija moitti Y:tä myös siitä, että tämä ei ollut lähettänyt käyttämänsä tanskalaisen asianajotoimiston laskua kantelijalle.

Valvontalautakunta totesi, että asiassa ei ollut esitetty sellaisia perusteita, joiden vuoksi Y:n olisi ollut tarpeellista matkustaa välittömästi kantelijan kanssa käydyn neuvottelun jälkeen Kööpenhaminaan. Valvontalautakunnalle ei ollut myöskään esitetty syytä sille, miksi kyseistä konsultaatiota ei olisi voitu hoitaa modernien sähköisten viestintävälineiden avulla.

Valvontalautakunta katsoi Y:n toiminnan aiheuttaneen kantelijalle turhia kustannuksia. Valvontalautakunta totesi lisäksi, että vaikka asianajaja ottaa vastattavakseen toisen asianajajan kulut ja palkkiot laskuttaakseen ne asiakkaaltaan loppulaskutuksen yhteydessä, on asianajajan esitettävä toisen asianajajan lasku asiakkaalleen, jotta tämä voi arvioida laskun sopimuksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta. Kun näin ei ollut tehty, Y:n toiminta oli tältä osin ollut hyvän asianajajatavan vastaista ja X:n katsottiin menetelleen hyvän asianajajatavan hänelle asettaman valvontavastuun vastaisesti.

(VAROITUS. 1. jaosto 15.11.2019 § 13)

2.10 Asianajopalkkio ja laskutus

Asianajajien palkkio-ohje koskee palkkion määräytymistä ja laskutusta asianajajan tai hänen toimistonsa välillä. Asianajajan tehtävästään veloittama palkkio määräytyy asianajajan ja asiakkaan välisen sopimuksen sekä palkkio-ohjeiden mukaan. Asianajajan palkkion määräytymisessä

ja laskutuksessa on otettava huomioon lisäksi, mitä laki asiasta määrää.

Asianajajan asiakkaalla on oikeus saattaa asianajajan palkkion kohtuullisuus valvontalautakunnan käsiteltäväksi. Näitä ns. palkkiorita-asioita tuli kertomusvuonna vireille 67.

2.10.1 Palkkio-ohje 2: Laskutusperusteet ja hinta-arvio

Asianajajan on asiakkaan pyynnöstä ilmoitettava tehtävää vastaanottaessa palkkioperusteensa ja laskutuskäytäntönsä sekä arvioitava tehtävän tai sen osan hoitamisesta veloitettava palkkio. Kuluttajasuhteissa arvio on annettava arvonlisäverollisena.

Arvio annetaan niillä tiedoilla, jotka ovat tuolloin asianajajan käytettävissä. Mikäli tehtävää hoidettaessa ilmenee, että arvioitu palkkio ylittyy, asianajajan on ilmoitettava siitä asiakkaalle.

PALKKIO-OHJE 2: LASKUTUSPERUSTEET JA HINTA-ARVIO

TO 4.1 HUOLELLISUUS

Asianajaja X toimi kantelijan avustajana tämän lapsen tapaamisoikeutta ja myöhemmin elustusta koskevassa oikeusprosessissa. Kantelijan moitti X:ää muun muassa siitä, että X oli pyynnöstä huolimatta jättänyt antamatta kantelijalle arviota tehtävän hoitamisesta veloitettavasta palkkiosta tai laskutusperusteista. Lisäksi laskun maksuaika oli ollut kohtuuttoman lyhyt ja asetettu viivästyskorko 8 prosenttia.

Valvontalautakunta totesi, että X:llä oli ollut asiassa palkkio-ohjeen perusteella velvollisuus arvioida tehtävän hoitamisesta veloitettava palkkio kantelijan sitä nimenomaisesti pyydettyä. Palkkio-ohjeen mukaan arvio olisi tullut antaa niillä tiedoilla, jotka olivat tuolloin asianajajan käytettävissä. X ei ollut antanut arviota tehtävän hoitamisesta veloitettavasta palkkiosta eikä hän tästä huolimatta ollut varmistunut siitä, että kantelijalla oli tiedossa hänen noudattamansa palkkiohinnasto.

Valvontalautakunta totesi, että korkolain 4 §:n mukaan velan maksun viivästyessä velallisen on maksettava viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa, joka on seitsemän

prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Valvontalautakunta totesi, että Suomen Pankki oli vahvistanut viivästyskoroksi 7 prosenttia 1.1.–30.6.2019. Valvontalautakunta katsoi, että X:n soveltama 8 prosentin suuruinen viivästyskorko ei ollut ollut korkolain mukainen.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 15.11.2019 § 8)

2.10.2 Palkkio-ohje 4: Palkkioennakko

Asiakkaalta on oikeus vaatia tehtävän vastaanottamisen ehtona ennakkoa palkkion ja kulu- jen varalle.

Tehtävän vastaanottamisen jälkeen palkkioennakkoa on oikeus vaatia vain, mikäli ennakosta on sovittu tehtävän vastaanottamisen yhteydessä tai sen vaatimiseen on olemassa jokin olosuhteisiin nähden perusteltu syy.

Asianajajalla on tehtävän vastaanottamisen jälkeenkin oikeus vaatia asiakkaaltaan ennakkoa tehtävän vaatimiin suoranaisiin kuluihin.

Ennakko tulee suhteuttaa arvioituun palkkioon ja tehtävän vaatimiin suoranaisiin kuluihin. Ennakon ottaminen asiakasvaroista edellyttää asiakkaan suostumusta. Ennakon ottamisesta on tehtävä asiakkaalle viipymättä tilitys. Saadut ennakot on eriteltävä asianajolaskussa.

PALKKIO-OHJE 4: PALKKIOENNAKKO

Asianajaja X oli käräjäoikeuden päätöksellä määrätty pesänjakajaksi suorittamaan ositus kantelijan ja tämän entisen puolison välillä. Kantelijan moitti X:ää muun muassa siitä, että tämä oli toiminut vastoin palkkio-ohjetta. Kantelijan kanssa ei ollut sovittu ennakkopalkkiosta eikä sitä ollut edes mainittu suullisesti kokouksessa. Kantelijan mielestä ennakkopalkkio oli perusteeton, koska kantelijan varallisuustilanne oli vakaa.

X kiisti moitteen perusteettomana ja aiheettomana. Pesän ainoan todellisen varallisuuden oli muodostanut velkainen omakotitalo, joka oli pesänjakokokouksessa osoittautunut mahdollisesti jopa ylivelkaiseksi. X oli selvittänyt kiinteistönvälittäjältä omakotitalon todennäköistä myyntihinnan tasoa ja saanut vahvistuksen ennakkokäsitykselleen. Kiinteistönvälittäjän suorittama kiinteistön arviointi oli ollut toimeksiannon

edistämisen kannalta välttämätöntä. X:llä ei ollut aikomusta tilata kiinteistönvälittäjän arviota kiinteistöstä ennen kuin hänen pyytämänsä ennakkomaksut oli suoritettu. Mikäli X:n ennakkoarvio talon ylivelkaisuudesta oli oikea, oli ilmeinen riski, että pesän osakkaat jättäisivät sekä X:n kulut että palkkion joko kokonaan tai osittain maksamatta.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla on oikeus vaatia palkkioennakkoa tehtävän vastaanottamisen jälkeen, jos sen vaatimiseen on olemassa jokin olosuhteisiin nähden perusteltu syy. Perusteltu syy on olemassa esimerkiksi silloin, jos asiakkaan heikon maksukyvyn vuoksi on vaarana, ettei asianajaja saa maksua toimenpiteistään. Osituksessa ei ollut sellaista perintökaaren 23 luvun 4 §:n 4 momentissa tarkoitettua ”pesää”, jonka varoista pesänjakajan

palkkio voitaisiin maksaa. Tämän vuoksi osituksessa pesänjakajan palkkio jäi aina asianosaisien maksettavaksi.

Valvontalautakunta totesi X:n selvityksestä ilmenevän, että ositettavan omaisuuden todellinen varallisuusasema on selkiytynyt vasta ensimmäisen osituskokouksen yhteydessä. Valvontalautakunnan käsityksen mukaan ositusta suorittava pesänjakaja ei ollut velvollinen omalla kustannuksellaan hankkimaan omaisuuden arvostusta koskevia asiantuntijalausuntoja, kuten esimerkiksi kiinteistöarvioita. Valvontalautakunta katsoi, että X:llä oli ollut perusteltu syy vaatia ennakkoa pesän varallisuuden koostuessa pelkästään kiinteistöstä, joka oli X:n käsityksen mukaan ollut ylivelkainen. X:n ei havaittu toimineen hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 27.9.2019 § 4)

4 Tilastotietoja valvonnasta

4.1 Vireille tulleet asiat

Valvontalautakuntaan tuli vuonna 2019 vireille yhteensä 508 asiaa, joista 67 oli palkkiorii- ta-asioita ja 441 valvonta-asioita.

Vireille tulleista valvonta-asioista 336 kohdistui asianajajaan, 62 luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan ja 43 julkiseen oikeusavustajaan.

4.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkiorii- ta-asiat

4.2.1 Valvonta-asiat

Vuonna 2019 ratkaistiin yhteensä 504 asiaa, joista 438 oli valvonta-asioita ja 66 palkkiorii- ta-asioita. Valvonta-asioissa kurinpidollinen seuraamus määrättiin 129 asiassa, eli 29,5 %:ssa ratkaistuis- ta valvonta-asioista. Valvonta-asioissa 289:ssä, eli 66 %:ssa, ei määrätty seuraamusta ja 14 asiaa (3,2 %) jätettiin tutkimatta. Kuuden asian (1,4 %) käsittely lopetettiin vuoden 2019 aikana.

Niissä tapauksissa, joissa valvonta-asia joh- ti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen, seuraamus jätettiin määräämättä vähäisyyspe- rusteella kuudessa tapauksessa (4,7 %), 75 ta- pauksessa (58,1 %) määrättiin huomautus ja 28 tapauksessa (21,7 %) varoitus. Seuraamusmaksu (2 000 euroa) määrättiin yhdessä asiassa (0,8 %, ei lainvoimainen). Kaksi asianajajaa erotettiin Suomen Asianajaliitosta yhteensä 15 valvon- ta-asian seurauksena (11,6 %). Erottamisiin joh- taneista valvontaratkaisuisista viisi ei tätä julkai- sua kirjoitettaessa ole lainvoimaisia.

Valvontalautakunta ja oikeudenkäyntiavus- tajalautakunta ratkaisivat vuonna 2019 yhteensä 89 valvonta-asiaa, jotka koskivat luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa.

Valvontalautakunta määräsi luvan saaneel- le oikeudenkäyntiavustajalle huomautuksen 15 asiassa (16,9 %) ja varoituksen neljässä asiassa (4,5 %). 54 asiassa (60,7 %) ei todettu moititta- vaa menettelyä. Kantelu jätettiin ottamatta tut- kittavaksi 7 asiassa (7,9 %) ja käsittely lopetettiin 5 asiassa (5,6 %). Valvontalautakunta esitti luvan peruuttamista neljässä valvonta-asiaa (4,5 %).

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta peruut- ti valvontalautakunnan esityksestä yhden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan. Pää- töksen kohteena oleva luvan saanut oikeuden- käyntiavustaja on valittanut ratkaisusta, joten kyseinen oikeudenkäyntiavustajalautakunnan ratkaisu ei tätä kirjoitettaessa ole lainvoimainen.

Luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille määrätty kurinpidolliset seuraamukset sisälty- vät edellä esitettyihin valvonta-asioiden koko- naislukumääriin.

4.2.2 Palkkiorii- ta-asiat

Palkkiorii- ta-asioita ratkaistiin vuonna 2019 yh- teensä 66, joista 13 asiassa palkkiota suositettiin alennettavaksi, mikä vastaa 19,7 prosenttia rat- kaistuista palkkiorii- ta-asioista. Edellisvuonna vastaava luku oli 10 prosenttia. Palkkiota ei suo- sitettu alennettavaksi 48 asiassa (72,7 %). Neljä asiaa (6 %) jätettiin tutkimatta ja yhden asian käsittely (1,5 %) lopetettiin vuoden 2019 aikana.

4.2.3 Valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika

Vuonna 2019 ratkaistujen valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli kahdeksan kuukautta (2018: 7 kk 19 päivää).

4.3 Muutoksenhaku valvonta-asioissa

Valvontalautakunnan vuonna 2019 antamista valvonta-asian ratkaisuksista 31:een haettiin muutosta Helsingin hovioikeudesta (v. 2018: 23).

Muutosta ratkaisuun haki asianajaja 27 valvonta-asiaa, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja kahdessa asiassa ja oikeuskansleri kahdessa asiassa.

Yhteen oikeudenkäyntiavustajalautakunnan vuonna 2019 antamaan päätökseen, jossa valvontalautakunta oli tehnyt seuraamusesityksen oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle, haettiin muutosta.

4.3.1 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset

Hovioikeus ratkaisi vuonna 2019 yhteensä 22 valitusta, jotka koskivat valvontalautakunnan

asianajajalle, entiselle asianajajalle tai luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määräämää kurinpidollista seuraamusta tai oikeudenkäyntiavustajalautakunnan luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määräämää kurinpidollista seuraamusta.

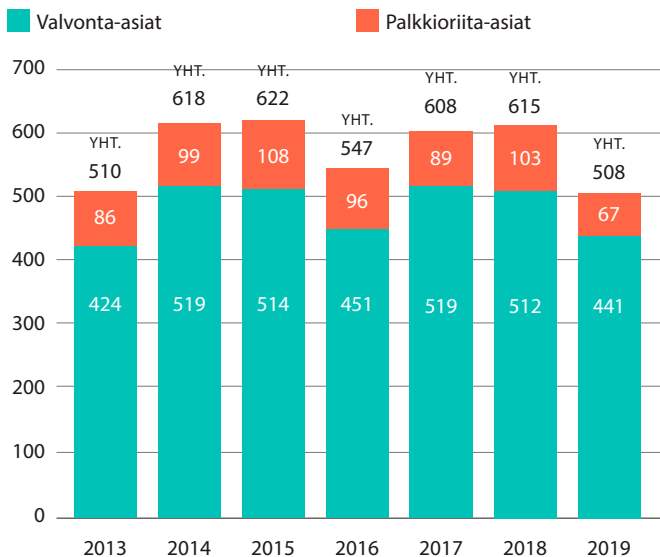
Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua 16 asiassa. Kolmessa asiassa hovioikeus kumosi valvontalautakunnan ratkaisun ja poisti määrätyn seuraamuksen. Tämän lisäksi hovioikeus muutti kolmessa asiassa oikeudenkäyntiavustajalautakunnan ratkaisun seuraamusmaksusta luvan peruuttamiseksi (muutoksenhaun vuoksi kyseiset ratkaisut eivät tätä kirjoitettaessa ole lainvoimaisia).

4.3.2 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen

Korkeimmalta oikeudelta haettiin valituslupaa kuuteen vuonna 2019 annettuun hovioikeuden päätökseen. Korkein oikeus myönsi valitusluvan yhdessä asiassa. Viidessä asiassa valituslupaa ei myönnetty.

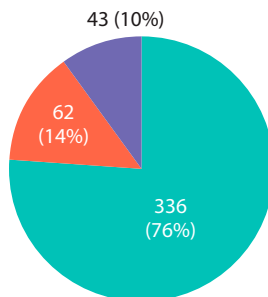
Korkein oikeus ei myöntänyt valituslupaa yhdelle asianajajalle ennen vuotta 2019 annettuihin hovioikeuden päätöksiin.

Vireille tulleet asiat

Vireille tulleiden asioiden kohdistuminen 2019*

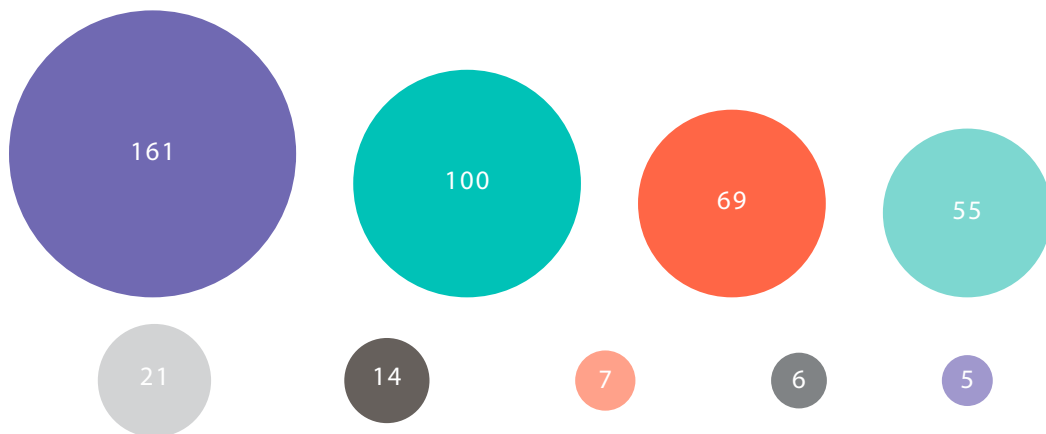
- Asianajajaan
- Luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan
- Julkiseen oikeusavustajaan

*valvonta-asioista

Valvonta-asioiden vireilletulotapa kantelijaryhmittäin (ratkaistut asiat) 2019

- Päämies
- Vastapuoli
- Pesän osakas tms. (Kohteena määräyksenvaraista tehtävää suorittava asianajaja.)
- Muu tahon
- Tuomioistuimen/ Viranomaisen ilmoitus
- Vastapuolen asianajaja/ avustaja
- Toinen asianajaja
- Oikeuskansleri
- Asianajajaliitto

Yhteensä: 438

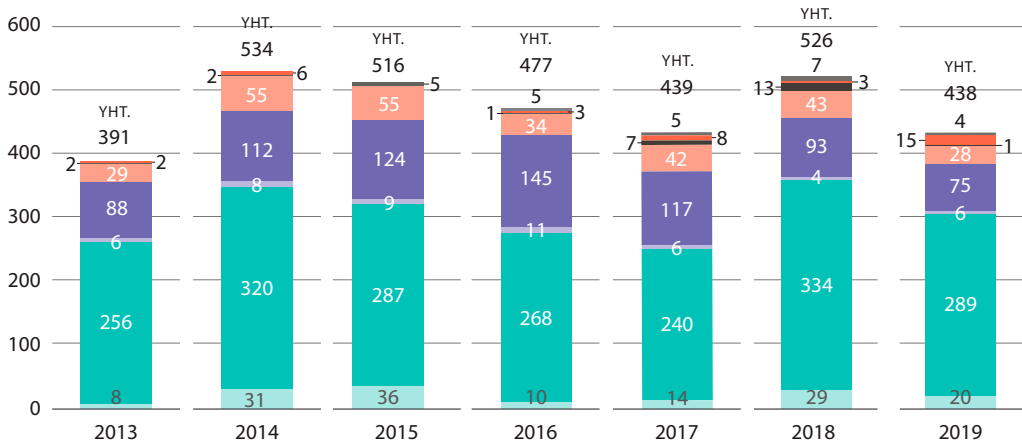
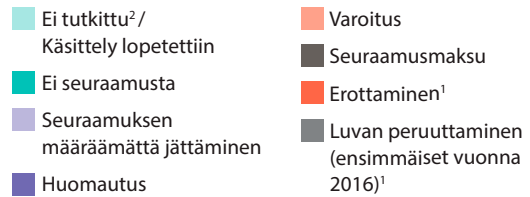
Palkkioriiita-asioiden vireilletulotapa (ratkaistut asiat) 2019

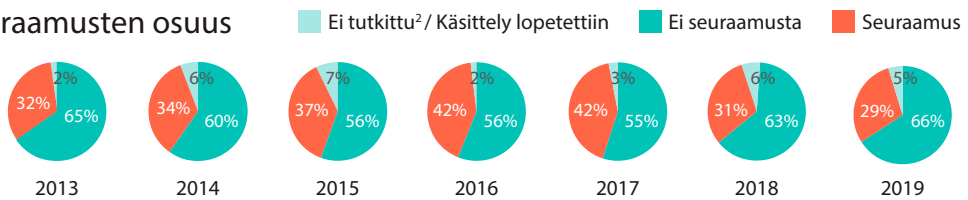
Yhteensä: 66

Ratkaistut valvonta-asiat (kpl)¹

¹Yhteen henkilöön voi kohdistua useampi ratkaisu. Vuoden 2019 erottamiset koskivat kahta asianajajaa, mutta taustalla oli 15 valvonta-asiaa. Luvan peruuttamista koskevat esitykset koskivat yhtä lupalakimiestä, mutta taustalla oli 4 valvonta-asiaa.

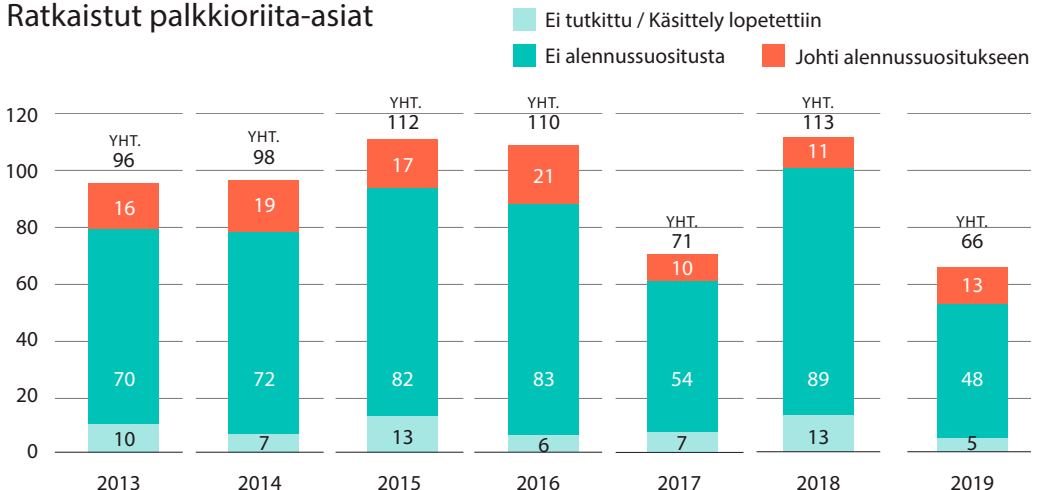

Seuraamusten osuus

²Ei otettu tutkittavaksi esim., koska asia ratkaistu aikaisemmin, tapahtumista yli viisi vuotta tai lupalakimiestä koskevassa kantelussa kyse ei ollut oikeudenkäyntiasiaista.

Ratkaistut palkkiorita-asiat

5 Sammanfattning

Styrelsen för Finlands Advokatförbund skall enligt 6 § i lagen om advokater se till att advokaterna vid uppträddandet inför domstolar eller övriga myndigheter samt även i övrig verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Det grundläggande stadgandet om en advokats förpliktelser lyder: ”En advokat skall redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrodda uppdrag samt i all sin verksamhet iakttaga god advokatsed” (5 § 1 mom.).

När ändringen av lagen om advokater trädde i kraft den 1.11.2004 grundades en särskild tillsynsnämnd för att handlägga och avgöra tillsynsärenden (7 c § 1 mom.). Tillsynsnämnden handlägger också arvodestvister och ger rekommendationer om advokatarvodenas skälighet. Vid bedömningen av de krav som god advokatsed i enskilda fall ställer på advokaten tillämpar tillsynsnämnden de vägledande reglerna om god advokatsed (15.1.2009).

Lagen om rättegångsbiträden med tillstånd trädde i kraft 1.1.2013. Samtidigt gjordes även ändringar i lagen om advokater. Enligt 6 a § 1 mom. i lagen om advokater finns i samband med Advokatförbundet en oberoende tillsynsnämnd och en oberoende tillsynsenhet vilka sköter de uppgifter i fråga om tillsynen över advokaters verksamhet som anges i denna lag. Dessa ändringar har lett till att tillsynsnämnden numera sköter också de uppgifter som gäller tillsynen över rättegångsbiträden med tillstånd, dvs. jurister som rättegångsbiträdenämnden har beviljat tillstånd att vara verksamma som rättegångsombud och rättegångsbiträden. Lagändringen inverkade även på tillsynsnämndens ställning i förhållande till Finlands Advokatförbund. En anställd vid tillsynsenheten får inte delta i sköt-

seln av Advokatförbundets andra ärenden än tillsynsärenden, om detta kan äventyra en oberoende och opartisk skötsel av tillsynsenhetens uppgifter. Dessutom ändrades tillsynsnämndens sammansättning så att två av medlemmarna i tillsynsnämnden skall vara rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsnämndens sammansättning

Tillsynsnämnden består av en ordförande och elva andra medlemmar samt personliga suppleanter för var och en av dem. Ordföranden och ordförandens suppleant samt sex av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidat- eller magisterexamen och är förtrogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Två av medlemmarna och deras suppleanter skall vara sådana rättegångsbiträden med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsnämnden kan vara uppdelad i fyra sektioner.

Anhängiggörande av ett ärende

Ett tillsynsärende blir anhängigt när tillsynsnämnden mottar ett skriftligt klagomål gällande en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd, en anmälan från justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende gällande en advokat el-

ler ett offentligt rättsbiträde blir också anhängigt när Advokatförbundets styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Behandling av tillsynsärenden

För styrelsens och tillsynsnämndens övervakning är advokaten skyldig att öppet och sanningsenligt lämna de uppgifter som styrelsen behöver. För fullföljandet av den i 6 § 1 mom. i lagen om advokater stadgade tillsynen av advokatkåren kan styrelsen eller tillsynsnämnden finna det nödvändigt att en inspektion förrättas på advokatens byrå. Det som nedan nämns om advokater gäller offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som av tillsynsnämndens ordförande har bestämt att skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller utslutning ur Advokatförbundet eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utsluts ur Advokatförbundet eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir i tillräcklig mån utredd.

Enligt 7a § 3 mom. i lagen om advokater handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar när de avgör tillsynsärenden. En styrelsemedlem eller den person som förrättat en inspektion får inte heller, enligt 6 § 1 mom. i lagen om advokater, obehörigen röja sekretess-

belagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Disciplinära påföljder

I 7 § lag om advokater ingår stadganden om disciplinära påföljder som kan åläggas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde. Dessa påföljder är anmärkning, varning, påföljdsavgift och utslutning ur advokatföreningen.

Som resultat av ändringen i lag om advokater som trädde i kraft den 1 januari 2013 (17.6.2011/716) behöver påföljden inte påföras, om advokaten genom sitt förfarande endast i ringa mån bryter mot advokatens skyldigheter och förfarandet i förhållande till dess skadlighet också bedömt som en helhet ska anses ringa. Samma påföljder kan också åläggas ett rättegångsbiträde med tillstånd. Om tillsynsnämnden anser att rättegångsbitrådets tillstånd bör återkallas eller rättegångsbitrådet bör påföras en påföljdsavgift, överförs ärendet till rättegångsbitrådesnämnden. Beslut om att göra en framställning till rättegångsbitrådesnämnden om återkallande av tillstånd eller påförande av påföljdsavgift fattas alltid i plenum.

Förfarandets offentlighet

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodestvist skall ges i form av en särskild handling. I handlingen skall bl.a. anges ärendeslaget och dagen för avgörandet, parternas och klagandens namn, de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken, motiveringen till avgörandet, de lagrum, de punkter i Advokatförbundets stadgar och de anvisningar om god advokatsed som har tillämpats i saken samt avgörandets slutresultat.

I den offentliga dagbok som Advokatförbundet för över tillsynsärenden och arvodestvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, den som klagomålet gäller och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen för avgörandet samt slutresultatet. Av dagboken skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är.

Sökande av ändring i tillsynsmyndens avgörande

Enligt 10 § 2 mom. i lagen om advokater har även justitiekanslern rätt att besvara sig över alla beslut som givits i tillsynsärenden. Däremot har en annan myndighet eller klaganden inte rätt att söka ändring i beslut som givits i ett tillsynsärende. Advokaten, offentliga rättsbiträdet och rättegångsbiträdet med tillstånd kan enligt 10 § 1 mom. i lagen om advokater anföra besvär hos Helsingfors hovrätt över alla tillsynsmyndens beslut.

I tillsynsförfarandet kan tvistefrågor eller yrkanden som gäller privaträttsliga eller materiella frågor inte behandlas, ej heller t.ex. skadeståndskrav. Tvist om arvode bör huvudmannen anhängiggöra hos allmän domstol.

Statistiska uppgifter

Totalt anhängiggjordes 508 ärenden i tillsynsmynden 2019, varav 441 var tillsynsärenden och 67 arvodestvister. Av de tillsynsärenden som anhängiggjordes var 336 riktade mot advokater, 62 mot rättegångsbiträden och 43 mot offentliga rättsbiträden.

Totalt avgjordes 504 ärenden under 2019, varav 438 var tillsynsärenden och 66 arvodestvister. Disciplinära påföljder infördes i 129 tillsynsärenden (29,5 %). I 289 tillsynsärenden infördes ingen påföljd (66 %) och 14 ärenden (3,2 %) lämnades utan prövning. Handläggningen avslutades i sex ärenden (1,4 %) under 2019.

Som en disciplinär påföljd ålades en anmärkning i 75 tillsynsärenden (58,1 %), en varning i 28 ärenden (21,7 %) och en påföljdsavgift (2 000 euro) i ett ärende (0,8 %, ej lagakraftvunn-

nen). Påföljd påfördes inte på grund av förfarandets obetydlighet i sex fall (4,7%). Två advokater blev uteslutna från Finlands Advokatförbund till följd av sammanlagt 15 tillsynsärenden (11,6 %, ej lagakraftvunna).

Tillsynsmynden och rättegångsbiträdesmynden avgjorde 2019 totalt 89 ärenden som handlade om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsmynden ålade en anmärkning till ett rättegångsbiträde i 15 ärenden (16,9 %) och en varning i fyra ärenden (4,5 %). I 54 ärenden (60,7 %) fann tillsynsmynden inte att rättegångsbiträdet skulle ha handlat klandervärt. Sju ärenden (7,9 %) lämnades utan prövning och handläggningen avslutades i fem ärenden (5,6 %). Tillsynsmynden fattade fyra (4,5 %) beslut om att göra en framställning till rättegångsbiträdesmynden om återkallande av tillstånd.

Till följd av tillsynsmyndens framställning återkallade rättegångsbiträdesmynden ett tillstånd. Rättegångsbiträden som är föremål för beslutet har anfört besvär över beslutet och avgörandet har således ännu inte vunnit laga kraft. Disciplinära påföljder som tilldelades rättegångsbiträden ingår i det totala antalet tillsynsärenden som angivits ovan.

Totalt 66 arvodestvister avgjordes i 2019. I 13 ärenden rekommenderades att arvodet nedsättas, vilket stod för 19,7 % av arvodestvister. Motsvarande siffra var 10 procent föregående år. Arvodet rekommenderades inte att nedsättas i 48 ärenden (72,7 %), fyra ärenden (6 %) lämnades utan prövning och handläggningen avslutades i ett ärende (1,5 %) under 2019.

År 2019 var den genomsnittliga tiden för handläggning av tillsynsärenden och arvodestvister 8 månader (2018: 7 mån. 19 dygn).

6 Yhteystiedot

Valvontalautakunta

PL 13 (Simonkatu 12 B 16)
00101 Helsinki
puh. (09) 6866 120 (vaihde)
info@valvontalautakunta.fi

Puhelinneuvonta kanteluasioissa arkisin klo 10–12
puh. (09) 6866 1250

www.valvontalautakunta.fi

The background of the page is decorated with stylized, teal-colored leaf patterns. These patterns consist of multiple overlapping, curved lines that create a sense of movement and depth, resembling the veins of large leaves. The leaves are scattered across the page, with some appearing more prominent than others.

Valvontakertomus 2019 on Asianajajaliiton yhteydessä toimivan itsenäisen ja riippumattoman valvontalautakunnan raportti asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuneesta ammatillisesta valvonnasta 2019.

Valvontakertomus toimitetaan kaikille asianajajille, julkisille oikeusavustajille, luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille ja valvontalautakunnan sidosryhmille.